Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș

Studiu despre
Viața Sfântului Macarie Romanul

Teologie pentru azi
București
2014

Studiu despre *Viața Sfântului Macarie Romanul*

Pe 23 octombrie se face pomenirea unui Sfânt Părinte puțin cunoscut de către public, Sfântul Cuvios Macarie Romanul. Viața lui a fost eliminată sau ciuntită în sinaxare și în *Minei*, din cauza unor presupuneri legate de *veridicitatea* ei.

De aceea vrem să v-o prezentăm, în redactarea Sfântului Dosoftei, și să formulăm apoi observațiile noastre în legătură ea.

Într-aceastaș[i] dzî
pomenirea
Preacuviosului Părintele nostru Macarie
Râmleanul[1]

[23 octombrie]

Trei părinț[i] svinț[i] bătrâni Serghie și Righin și Theofil, de la Mănăstirea lui s[ve]tâi Asclipiie, ce-i în Mesopotamiia, adecâ țara între apele Tigrul și Efratul, să vorovirâ în bunâ voroavâ să îmble, să cutriiere pământul. Și-ncepând calea, mearserâ de cutriierarâ locuri de-nchinăciuni. Și mearserâ și pre la puțul cel de apâ, ce-au îndereptat pre vlăhovnici [cei 3 Magi] din Persida spre închinăciunea Domnului Hristos. Și la Vithleem, în țara Palestinii, unde Îngerii au cântat: *„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună-voire”* [în slavonă în original].

---

[1] *Cf.* [Sfântul] Dosoftei, *Viața și petreacerea Svinților* (Iași, 1682-1686), B.A.R., CRV 73, f. 76v-82r.

[Începe relatarea celor trei Sfinți Părinți:]

Și mearsăm vârtejind la muntele Eleonului, de unde S-au înălțat Domnul Hristos. Și iarăș[i] mearsăm în Ierusalim, feacem 20 de dzâle cutriierând Locurile Svinte și Mănăstirile, luând rugâ și blagoslovenie și slăvind pre Dumnădzău întru toate și ne-nsămnăm cu Svânta Cruce, ca ceea [aceia] ce n-om avea a mai vedea lumea.

Și, ieșind, mearsâm 25 de dzâle, trecum Tigrul la Persiia, venim la poiana unde au giunghiat Svetâi Mercurie pre Iulian Prestâpnic [Apostatul]. Și-ntrăm în țarâ.

Mearsăm în orașul Ctisifon, la mormântul Svinților Trei Otroci [Tineri:] Ananiia, Azariia și Misail, departe de Vavilon.

Și-nchinându-ne Svinților, slăvim pre Dumnădzău ce ne-au spodobit [învrednicit] a ne-nchina sființilor sale [lor], mâncăm și băum de ne săturăm, mulțămind lui Dumnădzău, și, eșind din Ctisifon, mearsâm 24 de dzâle, pănâ la părțâle Indiei.

Și aflăm o căscioarâ, de cătră apusul cetățâi, și, eșind oamenii Indiei, ne goniră dintr-acea casâ. Că nu șed cu orașe, ce rășchirat[i] [împrăștiați]. Și, iarăș[i], întrăm într-altâ casâ fără om, și [ră]masăm 2 dzâle, și adicâ [iată] venirâ omul cu femeaea-și, [și] în cap, în loc de cununi, purta sâgeț[i]* (**țăpuș[i]*[2]) ascuțâte. Și să spăriarâ, gândind că sântem iscoade, și mearsărâ de-și chemarâ soțâi [tovarășii], și venirâ vro 40 de oameni. Și cercând [căutând] prin casâ, ne-aflarâ la rugâ, și pusără foc casii, [iar] noi deadem afarâ cu multâ fricâ, și ne-nțălegându-le limbii să răspundem, ne-nchisărâ într-o casâ strâmtâ, dzeace dzâle nemâncați.

[2] Cuvânt scris marginal.

Iară noi făceam rugâ dzua și noaptea, cântând și slăvind pre Dumnădzău, de-aciia veniră cu mulțâi și aflându-ne îngenuncheaț[i] la rugâ, ne luarâ și ne petrecurâ cu prăjini pănâ ne scoaserâ din țarâ.

Și eram nemâncați 70 de dzâle, cum Dumnădzău știe. Și-nsămnându-ne cu numele Tatălui și a Fiiului și a Svântului Duh, ne-am apucat de cale. Și mearsăm multe dzâle spre răsărite. Și sosâm, în [după] 40 de dzâle, la loc cu pomăt frumos și rodit și dulce la mâncat, preste samă de mult. Și mulțămind lui Dumnădzău și Domnul nostru Iisus Hristos, mâncăm de ne săturăm de ceale poame.

Și, de-acolo, mearsăm în țara căpcânilor, și nemicâ rău nu ne feacerâ, numai ce ne căuta. Prealocurea era cu mueri și cu copii, lăcuia pre supt pietri, ca herile în viedzunii* (**cuiburi*) [ca fiarele în vizuini].

Și iarăș[i], luând drumul spre răsărit, 100 de dzâle și mai bine, sosâm în țara piticilor, [încât] nemicâ altâ nu vedeam, [decât] numai pitici. Și fugirâ de noi, deaca ne vădzurâ. Iară noi proslăvim pre Dumnădzău, că ne-au izbăvit de dânșii.

Și, deaca eșim din țara moimelor, venim la munte nalt, unde nice soarele nu luciia, nice copaci era, nice verdeațâ. Numai gângănii veninate, și glasuri de șuioratul lor, și scârșcări de dinții lor, de aspide, și de bălauri și ehidne răspundzându-și, și dzâmbri, și vasiliscuri, și alte heri [fiare] neștiute, și onochetavri, și inorogi, și leoparduri. Și slăvim pre Dumnădzău că ne izbăveaște de gurile lor, și nentăreaște la cale.

4 dzâle audzând șueretul zmeilor, ne-am astupat urechile, că nu puteam răbda șueretele lor. Și, trecând muntele, sosâm la râpâ mare și adâncâ, unde nice urmâ de om era, nice fire de om îmblasâ

pre-acolea. Și, zăbăvind 7 dzâle, [stam] cugetând cum vom face.

Și ne rugăm lui Dumnădzău să ne scoată de acea râpâ. Și adecâ [iată] o ciută veni împotriva [în fața] noastrâ, și mugi de departe naintea noastrâ. Și luându-ne pre urma ei, sosâm la alte râpi și primejdii. Și, surupându-ne, abiia cu nevoie putum de ne pogorâm la șes. Și era ciredzi de cerbi și ciute, și trecum acel șes prin ciredzi de ciute și de pili [țapi], fără nevoie.

Și, neaflând drum, rugând [pe] Dumnădzău, mearsem 70 și mai bine de dzâle, și sosâm la un loc șes, plin de pomât cu roadâ. Și luminâ nu să mai vedea acolo, numai negurâ întunecatâ. Și, ședzând puțântel, plânsăm și ne tânguim, că ni s-au închis calea și lumina.

Și, plângând acolo 7 dzâle, adecâ [iată] o porumbițâ, zburând stătu la loc [î]nalt, și purceasă [î]nainte-ne, noi mulțămind lui Dumnădzău, mearsăm după dânsâ.

Și sosâm la un znamăn [monument], stlăp [stâlp] de piatrâ cu cămarâ, și scriia în țărcălam: „Acest stlăp, au rădicat Alexandru, înpăratul machedonilor, când au gonit pre Darie Persul. Cine va vrea să să-nderepteadze de-aciecea, să ia na [la] stânga dincătro vin apele. Și cine va-mbla, să ia sunetele apelor, și va eși la luminâ. Că na direapta sânt munț[i] și râpi, și iazere mare pline de șerpi".

Deaca citim stlăpul lui Alexandru, dobândim la suflet. Și lăudând [pe] Dumnădzău, tutinderea ce ne izbăveaște, purceasăm luând na stânga.

Și deaca mearsâm 40 de dzâle, ne tâlneaște putoare grea și iute. Și leșinam de putoare, și ne rugam lui Dumnădzău să ne ia sufletele. Și eram în multâ voia rea. Și veniia hreamăt mare, ca de

nechedzături de cai mulț[i]. Și, deaca curmăm din cale, vădzum nainte-ne iazer mare. Și mulțâme de munciț[i], cât nu să vedea apa de dânșii. Și adecâ boacete și vaete și plânsuri cu țâpete multe. Ca de mulțâme de oameni din iazer. Și audzâm glas din ceriu dzâcând: „Acesta-i locul cel de osândâ. Și aceștia-s carii să lepădarâ de Hristos”. Și cu fricâ mare trecum de acel iazer de osândâ.

Și, de-acolo, în câteva dzâle, sosâm unde era doi munți nalți. Și-ntre dânșii căutăm de vădzum un uriiaș foarte mare, legat cu 8 lanțuje de aramâ preste trup, cu 4 na direapta și cu 4 na stânga. Și foc mult supt dânsul de-l ardea, și țâpetele i să audzâia 30 de mile. Și deaca ne vădzu acel om mare începu a să boci, și să-nchinâ cu capul la pământ. Și era trupul lui pârjolit, de nu să vedea niceun păr pre trupul lui. Iară noi, de fricâ, ne-am acoperit obrazele, pănă-l trecum, și-mblând 5 dzâle tot îl audzâiam.

Și sosâm la strămninâ* (*râpâ*), cu dâlboanâ adâncâ și mare. Și, de margine, era o muiare despletitâ, mare. Și un bălaur înpleticit, colăcit de la picioare pănă la capul ei, preste trup, și, când vrea să grăiascâ, o loviia preste gurâ șarpele, și părul ei era pănă-n pământ.

Și alte glasuri nepovestite eșiia din acea groapâ de gloate multe, dzâcând: „Fie-Ț[i] milâ de noi, Fiiul lui Dumnădzău”. Iară noi, de fricâ multă, dzisăm: „Doamne, frășeaște-ne [sfârșește-ne] aicea, că ochii noștri vădzurâ streine și preaminunate taine, și osânde mari [, încă fiind noi] pre pământ”.

Și, de-acolo eșind, vădzum [...] și era ca niște vrabii cu-ntunearecele [cu miile]. Și graiul lor omenesc striga: „Iartă-ne, Doamne, iartă-ne, Dumnădzău[le], că sintem mai greșiț[i] decât toatâ lumea naintea ta”.

Iară noi feacem rugă la Dumnădzău, și dzâsăm: „Doamne, spune-ne ce sânt aceaste taine gro[a]znice a Tale, că ne ia fricâ vădzându-le”. Și, crepând naintea lor pământul, eși glas: „Nu vi-i dat să știți de-aceaste. Ce păzâțî-vâ nainte”.

Și, trecând locul cu fricâ, sosâm la câmpie strașnicâ și slăvitâ. Și adecâ 4 bărbați sta acolea, cu chip slăvit și nepovestit, și, naintea lor, darde [sulițe] ascuțâte de luciia. Și foc mare, fără samâ, și smoală, și iarbâ pucioasâ, zmei și ehidne și chelei [cai negri]. Și acei 4 bărbaț[i] avea în capete cununi de aur cu mărgăritari, țâind a mânâ toiage de aur. Și, deacă-i vădzum, cădzum la pământ și ne rugăm: „Miluiți-ne, bărbați cerești! Și să nu să atingâ de noi dărdzâle [sulițele] acealea și focul”.

Și răspunsărâ acei bărbați svinți: „Sculați cu pace, de vă păzâți calea ce v-au arătat Dumnădzău, fără fricâ! Că n-au putere asupra voastrâ, că acestea le păzâm noi pănâ la dzua Giudețului, când va veni Despuitoriul [Stăpânul] Dumnădzău”.

Și, auzind aceastea de la svinții bărbați [Îngeri], luâm îndrăznire. Și mearsâm 40 de dzâle, îmblând nemâncați, fără numai apâ.

Și, fără veaste, ne veni glas de cântători a gloate multe, și miros de tămâi nepovestite, și mirosâm miros de mir scump. Și, din glasul cântecelor, ș-a tămâilor, adormim. Și-n somn ni să-ndulcirâ budzele, ni să-ndulcirâ ca de stride [miere].

Și, deșteptându-ne, vădzum besearicâ mare de cristal, și în mijlocul ei, [era ceva] ca-n chip de jrătvănic [jertfelnic/ altar]. Și eșiia fântânâ [izvor] ca laptele din jrătvănic. Cât dzâceam că și-i lapte. Și bărbați strașnici și minunați sta pregiur apa aceaea, cântând cântări îngerești.

Și deacă-i vădzum, ne-am înfricoșat și stam uimiț[i], izumiți. Iară un svânt bărbat frumos, de-aceia ce sta pregiur apa aceiia fântâni [în preajma apei acelui izvor], ne socoti [ne luă în seamă] și dzâsâ: „Aceasta-i fântâna de fărâ moarte crutațâ direpțâlor [izvorul nemuririi păstrat Drepților]". Iară noi ne-nchinăm la pământ, slăvind pre Dumnădzău. Și pre acel svânt bărbat și pre toți svinții aceia.

Și cu multâ fricâ și bucurie, sosâm la alt loc, nice leac gustați[3], cum Dumnădzău știe. Ce budzele noastre, de dulceața aburilor acelora, trei dzâle să lipiia ca de stride.

Și iarăș[i] venim la un loc cu părău mare, și băum de ne săturăm, slăvind pre Dumnădzău. Și era-n amiadzădz[i], pripăc, și ședzum lăngă pârău sfătuind ce vom face, și din pârău eșiia luminâ de strălumina. Și socotim în patru părțile lumii, și nu sufla vânturile de la noi. Și-ntr-alt chip sufla vânturile acealea. Și unghiul despre apus era vearde, a ceriului, ca prajii. Iară a răsăritului ca trestiia. Iară miadzănoaptea ca sângele curat. Iară amiadzădzul alb ca omătul.

Și stealele ceriului era mai străluminate, și soarele mai herbinte, cu 7 părți. Și copacii preste măsurâ de mare. Și mai deș[i] și mai rodiț[i] și munțâi aceia mai nalț[i] decât pre la noi și mai faeș[i] [frumoși]. Și pământul acela luminat ca focul și cumu-i laptele, și pasările pre fealiu careaș în cântecul ei. Și eram mai mult de 100 de dzâle nemâncați cum Dumnădzău știe.

Și fără veaste venirâ la noi gloate, fără samâ de mulți bărbați, și femei și copii, [dintre care] cei mai mari era de un cot. Alalți și mai scundz[i]. Și ne-am spărit de dânșii, deacă-I vădzum, să nu ne cumva

---

[3] Fără să fi mâncat nimic.

mănânce. Și gândiiam cum vom face. Și zâsâ fratele Serghie: „Dăi fraților, să ne zborâm [zbârlim] părul, să ne facem ciuhoși [ciufuliți/ cu părul vâlvoi] și să alergăm asupră-le. Sau ni-or mânca, sau or fugi”. Și feacem așea, și purceaserâ fuga scrășcând [scrâșnind] cu dinții asupră-ne, și trăsnind, și apucându-și cuconii. (Aceștea au războiu cu cucoarăle.)

Și trecând părăul, mearsăm unde lăcuea [locuiau] ei. Și aflăm acolo un fealiu de buruianâ* (**legumâ*) ca laptele și ca stridea de dulce. De un cot era [creștea] deasupra pământului și mâncăm de ne săturăm de dânsâ, și ni s-au schimbat fața, și vârtutea ni s-au adaos [am căpătat putere]. Și slăvim pre Dumnădzău ce ne hrănească și ne-nderepteadzâ pururea la toate.

Și iarăș purceasăm pre cale nainte. Și mearsăm opt dzâle neștiind calea. Și țâindu-ne de acea cale ne-mblată, multe dzâle, aflăm peștera lui Svetii Macarie, luându-ne pre o cărărușe.

Și era peștera aceaea ca o besearicâ svântâ [ca o biserică sfântă] grijitâ și podobitâ. Atunce, rugându-ne și făcându-ne svânta cruce, ne bucurăm, și, întrând înnontru, pre nimerea n-aflăm. Și dzâsăm între noi: „această căscioarâ a fire de om iaste. Ce să așteptăm pănă în sarâ, să vedem”.

Și-ngăduind puțântel, adecâ miros de mir foarte minunat să feace în pesterâ, și ne veniia la nări. Și luând aminte spre răsărit, de la peșterâ vădzum închipuiturâ de podoabâ de bărbat gro[a]znic. Cu nemică altâ îmbrăcat, fără numai cu peri albi [cu părul său alb].

Că veniia adevăr fericitul Macarie și-i crescusâ părul capului de a[n]i mulț[i] și-i acoperiia tot trupul. Și venind Svântul [Sfântul] la peșterâ spre noi, ne aulmâ [ne simți] de departe. Și cădzu la

pământ [și] începu a ne giura și a dzâce: „De sânteț[i] de la Dumnădzău, mi vă arătaț[i]. Iară de sânteț[i] de la Satan, vă duceț[i] de la mine, de la un smerit și păcătos”.

Iară noi strigăm și dzâsăm: „Blagoloveaște-ne, Sfântul lui Dumnădzău, că sântem șerbi [robi] a lui Dumnădzău, și ne-am lepădat de Satan și noi”. Atunce veni cătră noi, și-ntindzând mânule spre ceri, să rugâ la Dumnădzău, și ne blagoslovi. Și desfăcând părul de pre obraz, voroviia cu noi. Și-i era părul alb ca omătul, [încât] ni să punea pre ochi ceațâ de albiia lor [de albimea/ albiciunea perilor].

Și vădzum fața lui. Și de multe bătrâneațe nu i să vedea ochii, că-i era slobodzâte sufruncealele* (*sprânceanele*) preste ochi. Iară unghile la mâni și la picioare căte de un cot era. Iar musteața, acoperindu-i gura, pogorâia de să [a]mesteca cu barba, și-mpreunâ-i agiungea pănă la picioare, și când grăia ț-părea că grăeaște de-afund. Și-i era piealea ca de țăstul de broascâ. Și ne-ntreba de unde sântem. Și „[de] ce-aț[i] venit la mine?”. Și-i spusăm toate [în]tămplările noastre, și cum ni-i voea să agiungem unde odihneaște Ceriul.

Și ne răspunsâ: „Fiii miei, nu poate neștine muricios [muritor] și-mbrăcat cu trup să între mai înnontru sau să socoteascâ minunile lui Dumnădzău și putearea [Lui]. Că eu, păcătosul, mult m-am silit și-am pus poarâ [străduință] să o fac aceasta.

Și preste noapte [, în vis sau în vedenie, în descoperire dumnezeiască,] mi-au spusu-mi Dumnădzău dzâcând: „Nu te băga a ispiti pre Dvorețul [Ziditorul] tău. Că ni-i [nu vei] putea a mai treace înainte de la acesta loc”. Iară eu dzâș [zisei]: „Că ce [de ce], Doamne?”, și-mi dzâsâ: „20 de mile de-acicea iaste păreate de her [fier], mai înnontru alt păreate

de-aramâ (și din nontrul aceluia iaste Raiul, spre răsărit, unde odihneaște Ceriul, și din afarâ de Rai au tocmit Dumnădzău heruvimii, și sabiia cea de foc ce să-mvrăteaște [se învârtește], [ca] să păzascâ lemnul [pomul] vieții.

Și sânt acolo orecarii [Îngeri, care] de la picioare pănă la buric și la piept [au conformația] ca de leu. Capul de zmău. Mânul de cristal. Și sabiile de foc țâind a mânâ păzăsc zidiurile, să nu-ndrăzneascâ nime a treace mai înnontru, pentr-aceale de-acolo puteri gro[a]znice [înfricoșătoare]”. (Și Îngerii cei vârtucioș[i] den afarâ de Ceriu stau.) Și deaca am audzât aceastea de la Înger, n-am cutedzat a intra mai înnontru”.

Iară noi deacâ audzâm aceastea de [la] Svântul Macarie, ne-am fricoșat cu fricâ mare. Și pre Svântul Macarie măriiam, și cădzând la pământ am slăvit pre Dumnădzău. Că ne-au spus aceaste toate minuni a lui Dumnădzău.

Și era amu sarâ. Și ne dzâsâ: „Fiii miei, stuț[i] înlaturi [înlături/ de-o parte] puțânel, că am 2 cuconi aicea, și vin din sarâ în sarâ, și mă tem, văzându-vâ streini, să nu vâ vatăme”.

Iară noi gândiiam că-s oameni. Și cum ne deadem înlaturi, adecâ 2 lei groznici venirâ reapede din pustie, și cădzurâ la picioarele lui, rugind de i să-nchinarâ. Iară noi, de fricâ, cădzum gios. Și puindu-ș[i] mânule preste dânșii, le dzâsâ: „Cuconașii miei cei buni, de la firea oamenilor venirâ neștini [unii] la noi, și să nu le faceț[i] strâmbătate, că sânt șerbii lui Dumnădzău”.

Și ne chemâ Svântul Macarie: „Veniț[i], frațâlor, la noi, nu vă teamereț[i]. Și vom face vecerniia”.

Și mearsăm la svânția sa, și cursără [veniră] leii de ne-ntâmpinarâ, lingându-ne pre la picioare și pre

cap. Și, ca niște oameni cuvântăreț[i] genunchind picioarele, ni să-nchinarâ. Iară noi proslăvim pre Dumnădzău ce i-au îmblândzât spre noi. Și feacem vecerniia. Și ședzum toatâ noaptea, și a doa dzî dzâsăm Svântului Macarie: „Spune-ne, cinstite părinte, cum ai venit aicea”. Și ne dzâsâ:

„Frațâlor, plecaț[i] audzul de-ascultaț[i], în cuvintele rostului mieu, să-nțăleageț[i] de[spre] rândul mieu [rânduiala mea], cum am venit aicea.

Eu, smeritul, am fost ficior unui Ioan singlitic din Râm [Roma]. Și mă însurarâ fără voea mea. Și, nuntiind, cănd fu sara de mă-nchisărâ la-mpreunăciune cu mireasa, nunta giucând, eu mă feciu că mi-i pre-afarâ, și eșiiu de m-am ascuns la o femeae săracâ și mișea, de-am ședzut ascuns 7 dzâle. Dumnădzău să o pomenească. Și-m[i] aducea veștile* (*răspunsurile*) pănă-n 7 dzâle. Iară dzâlele nunții meale feacerâ bocindu-le și căutându-mâ și nu mâ aflarâ.

Iar eu, deacâ trecurâ aceale 7 dzâle, m-am sculat noaptea slăvind și mulțămind lui Dumnădzău și acelii mu[i]eri sărace. Ș-am eșit la drumul cel mare.

Iar iubitoriul de om și milostiv[ul] Dumnădzău, ce va [vrea] pre toț[i] să să spăsascâ [să se mântuiască], au trimis pre Rafail, Îngerul Său, în chip de moșneag, și aflându-l ședzând lăngâ drum, i-am dzâs: „Unde mergi, părinte?”. Și-m[i] dzâsâ: „Unde ți-i gândul tău, acolo mă duc și eu”. Iară eu dzâș: „Dumneata, părinte, îndereaptă-mâ la cale de viațâ”. Ș[i]-am purces a mearge după dânsul. Și luând poruncâ la orașe am avut de sațiu.

Și călcând drumul și calea toatâ, să nu dzâc mai mult, în trei a[n]i am sosât aicea. Și pănâ nu sosâsăm, ședzum de dormim. Și când m-am

deșteptat, nu l-am vădzut ce să feace. Și-ncepuiu a plânge și a mă voera, și îndată mi s-arătă și-m[i] dzâsâ: „Eu sânt Rafail Arhanghelul, carele te-am adus într-acoace, în chip de moșneag bătrân. Ce să-ț[i] laș[i] toatâ voea cea rea [și] să nu te temi, ce să slăvește[i] pre Dumnădzău că te-au adus aicea. Iată c-ai trecut de la-ntunearec [la lumină] ș[i]-ai vădzut minunatele lui Dumnădzău, și osânda păcătoșilor. Și fântâna cea fără moarte".

Și dzâcând aceastea, Îngerul Domnului, Rafail, fi nevădzut și-ndatâ purceș a mearge. Și mă tlăni asânâ [mă întâlni asină] sălbaticâ păscând. Și o giuraiu de dzâș: „Ai, pre Dumnădzău ce te-au zidit, arată-mi locaș omenesc". Și-ndatâ stătu de mă apropiiaiu, și mergea naintea mea, și m-au dus 2 dzâle. Și tlănim [întâlnim] un cerb mare. Și să-ntoarsâ asâna sălbatecâ. Și mă dusâ cerbul 3 dzâle.

Și iarăș ne tlăni un bălaur și cerbul să-ntoarsâ, iară eu, de fricâ, începuiu a giura pre bălaur să nu-m[i] facâ nevoe și sculându-sâ bălaurul pre coadâ ș-au deschis gura și grăi ca omul dzâcând:

„Bine-ai venit, șerbul lui Dumnădzău Macarie, că sânt 12 a[n]i de când te-așteaptâ muntele acesta. Și iacă, ț[i]-am gătat și casâ de lăcuit, poruncit[ă] de Rafail Arhanghelul. Și-ncâ și chipul tău mi-au zugrăvit, și graiul, și iatâ că te văzuiu astăz[i]. Că sânt 8 dzâle de când te-aștept, de n-am mărs nice la mâncat nice la băut. Și astă sarâ văzuiu un ședzătoiu pre nuor luminat și-m[i] veni glas, dzâcând: *Scoalâ, Anail, de privitedzâ pre șerbul lui Dumnădzău Macarie*. Și acum ia-mblă [ia umblă] de-ț[i] vedz[i] locul". Și mă dusâ pănâ la ușa aceștii peștere.

Și deac-am întrat înnontru, am aflat o leițâ [leoaică] moartâ și puii amândoi scâncind, neavând ce suge. Ș[i]-am luat de i-am hrănit cu mugur, ca

cuconii miei prisne [adevărați]. Iară pre maica lor am îngropat afarâ în pământ”.

Și audzând aceasta, slăvim pre Dumnădzău. Și încâ noi vorovind, adecâ [iată] corbul veni de să pusâ în mijlocul nostru cu o pâine și giumătate în gurâ. Pusâ nainte-ne și să dusâ. Și ne dzâsâ bătrânul: „Cunoscut-am că nu ne-au părăsât Dumnădzău, ce încâ ne-au trimis și hranâ. Și voaâ [vouă] și mie, de-ndulcit. Că, iatâ că mulți a[n]i pănă astădz[i], de când luâm hranâ de la aceastâ pasăre, în toate dzâle, giumătate de pâine. Iară astădz[i] luâm de la dânsâ pâine de noi de toț[i]. Deci să mâncăm întăi, de-aciia [după aceea] voi spune și de păcatele meale”.

Și deaca mâncăm și feacem blagodarenie [mulțumire], începu a dzâce cătră noi:

„Deacă-mplui aicea 12 a[n]i, eșiiu na 7 ceas și ședzuiu cu cești țânci [pui], [și] adecâ [iată] Satan începu a mă ispiti* (**să-ș[i] facă pururea tot omul svânta cruce*).

Căutaiu, vădzuiu un nemeteț [văl] de păiorâ [mătase] scump, feme[i]esc dzăcând gios înnainte-mi. Iar eu, un ticăit, m-am uimit și nu mi-am făcut cruce, și l-am luat de l-am băgat înnontru [în peșteră]. Ș[i]-am cugetat ce poate hi, de unde s-au luat acesta lucru preaceastea locuri. Și când fu a doa dzî, eșind, iarăș[i] aflaiu o cizmâ frumoasâ femeiascâ. O luai și o duș [dusei] la [lângă] nemeteț, și iarăș[i], ca și-ntăi, m-am uimit de nu-m[i] feci [făcui] svânta cruce. Iară când fu a treia dzî, la dzuâ demineațâ, eșiiu să mă-nchin lui Dumnădzău. Și iarăș[i] nu-m[i] feci svânta cruce pre obraz, ca să fiu feritu-mâ de fărăleagea și păcatul mieu, și iarăș[i] văzuiu urdzâtura vrăjmașului.

Adecâ o nevastâ ședea deasupra unii pietri îmbrăcatâ cu hainâ de aur foarte scumpâ, neprețuitâ.

Și de frămseațea ei nu era sațâu. Și dzâșu [zisei] cătră dânsâ: „Dincătro te-ai luat de-ai nemerit aicea?”. Iară ea plângea cu jeale, cât mă feace de plânș [plânsei] și eu de milă-i. Și răspundzându-m[i] cu ovilite boacete, îmi dzâsâ: „Eu, mișel de ea, mă răspundzu nevasta lui Macarie, fatâ de singlitic rămlean, că mă logodirâ părinții după dânsul cu sâla, fără voea mea, netrebuindu-mi a mă mărita. Și, scăpând eu de la gioc și de la patul cel de nuntâ, am fugit luând drumul cel mare. Și necunoscând drumul, am luat munțâi și pustiile în cap și iatâ c-am nemerit aicea neștiind unde mă duc”.

Iară eu, un ticăit [nenorocit/ ticălos], tot încâ fiind uimit, o credeam ce grăiaște. Iară ea, cu meșterșug măguliia bietul mieu suflet, și eu nu pricepea[m], îngreuiat de păcatele meale, și o luaiu de mânâ de o adușu [adusei] într-această peșterâ. Și jeluindu-o de foame, îi dediu [dădui] să mănânce de-acest mugur, să nu moarâ, iară lacrămile ei nu să mai opriia.

Și-m[i] era sufletul ovilit pentru dânsâ. Și eram uitat, nefăcutu-mi cruce. Și când fu sara, îm[i] feciu ruga uitit, și cu urât feciu slujba lui Hristos de vecernie. Și m-am culcat la odihnâ. Și eu, un ticăit, deac-am adormit, iară ea îndatâ veni lăngă mine și, deșchizându-mi leanca [cămașa/ haina veche], ș[i]-au băgat mâna și mi-au pipăit tot trupul. Și eram în somnul mieu cu totul îngreuiat. Iară eu, un ticăit, ce nu mai po[f] tiseasem nice urmâ de păcat trupăsc, m-am uimit cu gândul, mi-am îndrăgit de dânsâ și o luaiu să mă culc cu dânsâ, și amu, cumu-ș[i] sosâiu într-îns păcat, îndatâ fu nevădzutâ de la mine. Și m-am aflat eu, un ticăit, dzăcând cu fața-n gios, pre pământ, ca de somn greu.

Și deaca m-am trezit din înșelăciunea lui Satan, mi-am venit la fire. Și mi-am socotitu-mi greșala, ș[i]-am aflat că-i multâ și fără de samâ foarte. Și eșind din chilie, am plâns cu amar. Și leii [a]ceștia nu mi-au venit 8 dzâle la mânâ, și nu-m[i] asculta, cunoscând păcatul mieu.

Iară eu, un ticăit, prăvind leii de departe, mă rugam lui Dumnădzău să mă iarte de-aceastâ greșalâ. Iară Iubitoriul de om Dumnădzău n-au trecut ruga mea, ce mi-au trimisu-mi leii. Ș[i]-am socotit să mă mut aiurea, într-altâ parte, să nu mâ cumva înșel iară, și voi fi lepădat de la fața Domnului. Și m-am sculat de-am eșit de la peștera aceasta. Și deac-am călcat cale de 2 dzâle, îm[i] astătu înainte Îngerul Domnului, dzâcând: „Unde te duci, Macarie?”. Și-i dzâșu: „Ducu-mâ de fug de fața păcatelor meale”. Și-mi dzâsâ Îngerul: „O ispitâ nu putuș[i] să suferi. Întoarnâ la chilie-ț[i]!”. Și-i dzâșu: „Cine ești tu, Doamne?”. Și dzâsâ: „Eu sânt Rafail, ce ț[i]-am îndereptat calea într-acoace”. Și deaca-m[i] dzâsâ așea, fu nevădzut de la mine.

Și-ntorcându-mâ la chiliia ceasta, am genunchiat naintea lui Dumnădzău 40 de dzâle și 40 de nopț[i] nemâncat. Și deaca m-am sculat, vădzuiu peștera aceasta având lumini în 4 unghiurile casii. Și un bărbat în porfirâ* (*urșinic [catifea]) îmbrăcat. Și cununâ de aur în capul lui, cu pietri scumpe. Și cânta cântec preaslăvit și ceresc. Și glasul lui, ca de nărod [norod/ popor] mare cântând. Și deaca obărși cântecul, să feace miroseală strașnicâ. Și-ndatâ să feace nevădzut acela ce s-au vădzut. Și-ndatâ iarăș[i] întrâ [intră] nuor de foc în pesterâ, și culeasâ acea luminâ nepovestitâ din casâ. Și suindu-sâ nuorul, să feacerâ tunete, fulgere și cutremuri, și copacii și munțâi și pietrile și pasările ceriului zbiera cu glasuri

mare dzâcând: агіос агіос агіос еіс кѵріе. Adecâ: с҃тъ с҃тъ с҃тъ еси г҃и. Ce să dzâce rumâneaște: „Svânt, Svânt, Svânt ești, Doamne!”. Și m-am spăriiat eu, feții miei. Ș[i]-am fost mut 70 de dzâle. Și leii aceștia era trântiț[i]* (**oborâț[i]*) la pământ.

Ș[i]-am cunoscut, feții miei, c-au fost Domnul Iisus Hristos, cu nuorii și cu foc întrat în peștera aceasta. Și l-au svințitu-l [a sfințit-o]. Și de-atunci, fiii miei, m-am rugat să moriu mai bine decât să fiu viu. Ș[i]-am cunoscut că-i omul o nemicâ. Și m-am spăriat mirând și nepricepându-mâ cum m-am spodobit [învrednicit] a vedea minuni ca aceastea. Și de-atuncea-s 70 de a[n]i și mai bine odoacâ [încă]. Și eram atunce de 48 de a[n]i.

Iatâ, aceastea-s, cari-aț[i] audzât, frațâlor. Și v-am spus ce-am lucrat pre lume. Să mă ertaț[i] pentru Dumnădzău. Și di-ț[i] putea și voi suferi ca aceastea, rămâneț[i] aicea. Iară de nu, Dumnădzău să vă-nderepteadze dincătro aț[i] vinit”.

Iară noi, nește păcătoș[i], deacă audzâm unele ca aceastea, slăvim pre Dumnădzău. Și adică sosârâ leii amândoi din pustie. Și puindu-ș[i] Sfântul mânule preste înșii, i-au blagoslovit, și cădzurâ de să-nchinarâ Svântului Macarie. Și dzâsâ cătră noi Svântul Macarie: „Puneț[i] mânule și voi în capetele [lor]!”. Iar noi cu fricâ multâ feacem ascultare. Și-i dzâsăm: „Dă-ne blagoslovenie, cinstite părinte, să ne ducem în lume, să povestim de tine și de svânta ta petreacere, să strigăm în toate besearicile și în mănăstiri. Și la Ierusalim, la preacuviosul episcop”. Și feace rugâ mare la Dumnădzău pentru noi și ne dzâsâ: „Spăsâțâ-vâ [mântuiți-vă] cu pace, sufleteștii miei fii, rugându-vâ pentru noi!”.

Și ne petrecurâ leii trei dzâle, de-acii ne sărutarâ urmele picioarelor și să-ntoarsărâ cătră

svântul. Iară noi călătorim cătră lume oreceva dzâle și, sosând la părău, și puțânel adormind, fum apucaț[i] de dumnedză[i]eștii Îngeri și puș[i] în Ierusalim. Și deaca ne deșteptăm și ne vădzum [aici], am cugetat mirându-ne ce de cale [am străbătut] și cât de groznicâ o trecum ca prin vis ș[i]-am proslăvit pre milostivul Dumnădzău.

Și făcând rugâ pre scurt pre la toate Svinte[le] Locuri [de la Ierusalim], ne-am întors la mănăstirea noastrâ, de-am povestit călugărașilor câte vădzum și pățâm. Și de Svântul Macarie, de[spre] toate am spus. Ca audzând de svinția sa, să proslăveascâ pre Părintele și [pe] Fiiul și [pe] Svântul Duh. Căruia-I slava și putearea în veaci de veaci. Amen.

***

Începem discuția noastră cu o precizare: este evident faptul că există, în această hagiografie, nenumărate elemente care pot fi catalogate drept *incredibile* sau *fantastice* de către cei care *nu cred* în minunile lui Dumnezeu.

Nu ne-ar interesa acest lucru, oricine fiind liber să creadă ce vrea, dacă n-am fi observat că înseși cărțile noastre de cult ortodoxe *au cenzurat* pasaje întregi din ea, mai precis călătoria celor trei Sfinți Părinți până la întâlnirea cu Sfântul Macarie, precum și anumite detalii din relatările Sfântului sau legate de întoarcerea minunată a celor trei la Ierusalim.

Să urmărim însă faptele! Hagiografia ne vorbește despre *dorul de Rai* a trei monahi bătrâni, care doresc să ajungă în Eden...*călcând pe pământ* – despre această dorință a lor vom vorbi curând.

Ei sunt dintr-o mănăstire de undeva din Mesopotamia[4], teritoriul aflat între Tigru și Eufrat, adică între cele două fluvii care provin din *râul* care adapă Edenul, conform precizărilor scripturale (Fac. 2, 8-14).

Cei trei Sfinți Părinți se decid, așadar, să se lase conduși de Dumnezeu, în dorința lor de a înfrunta orice primejdie, numai să ajungă la locul „unde odihnește Cerul". De aceea, „ca cei ce nu vom mai vedea lumea", cei trei se închină la Locurile Sfinte de la Ierusalim, la locul nașterii Domnului din Betleem, dar și în alte locuri pe care noi nu le mai cunoaștem astăzi: *o fântână* care e legată cumva de călătoria Magilor din Persia la Betleem[5], mormântul Sfinților Trei Tineri care au pătimit în Babilon împreună cu Sfântul Proroc Daniel, mormânt care atunci era în cetatea Ctisifon [Κτησιφῶν][6], precum și locul în care Sfântul Mare Mucenic Mercurie[7], la rugăciunea Sfântului Vasile cel Mare, l-a ucis pe împăratul Iulian Apostatul.

---

[4] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Mesopotamia.

[5] Nu știu ce eveniment important este legat de acestă *fântână*, despre care se spune că „i-a îndreptat pe magi din Persia spre închinarea Domnului Hristos".

Mircea Eliade ne comunică o mărturie interesantă: „cei doisprezece Regi Magi [...] cunoșteau revelația tainică a lui Seth cu privire la sosirea lui Mesia și urcau în fiecare an pe muntele unde se afla *o peșteră cu izvoare și copaci*. Acolo se rugau în șoaptă lui Dumnezeu, timp de trei zile, așteptând să apară Steaua", *cf.* Mircea Eliade, *Mefistofel și androginul*, traducere de Alexandra Cuniță, Ed. Humanitas, București, 1995, p. 45.

[6] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Ctesiphon.

[7] Idem: http://www.crestinortodox.ro/sfinti/viata-sfantului-mare-mucenic-mercurie-73043.html.

Evenimentele se petrec așadar cândva după secolul al IV-lea (după moartea lui Iulian Apostatul[8]), dar până în secolul al VII-lea, în orice caz, înainte de invazia arabă-musulmană (arabii au jefuit orașul Ctisifon și l-au lăsat pradă ruinei), într-o epocă de înflorire a monahismului în Egipt, Palestina, și în alte regiuni din Europa și Asia, între care se număra și ținutul în care se afla mănăstirea lor.

După ce fac acest pelerinaj, părăsind cetatea Ctisifon (capitală imperială), cei trei Sfinți Părinți pomeniți își lasă pașii purtați de Dumnezeu și încep să străbată teritorii mai puțin civilizate sau chiar neumblate de oameni.

De aici încep relatările care pot să pară *neverosimile* din mai multe motive: datorită menționării unor animale sau ființe care par *fabuloase* (vom discuta și acest lucru) și a apariției unor situații cu caracter *supranatural*.

Și într-adevăr, în călătoria lor, cei trei Sfinți Părinți trăiesc *răpiri extatice*, în care văd cele pregătite de Dumnezeu, în veșnicie, atât păcătoșilor, cât și Sfinților. Însă nu ne este precizat momentul în care ei *intră în extaz*, așa cum suntem obișnuiți să citim în alte vieți de Sfinți, ci se trece brusc de la relatarea unor întâmplări reale la expunerea unor *vederi duhovnicești* și invers.

Există totuși indicii ale faptului că Părinții *sunt răpiți în extaz*, ca atunci când constată că s-au aflat *mutați* din această lume într-o alta în care apele erau luminoase, cerul avea alte culori, vânturile, soarele, stelele, copacii erau toate mult mai minunate decât pe pământ, iar ei înșiși spun că petrec într-o astfel de stare chiar „mai mult de 100 de zile nemâncați, *cum Dumnezeu știe*”.

---

[8] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Iulian_Apostatul.

Această expresie poate să ne atenționeze că avem de-a face cu o *revelație*, cu o *ieșire în extaz*, fiind utilizată mai înainte de Sfântul Pavel: „Cunosc un om în Hristos, care acum paisprezece ani – fie în trup, nu știu; fie în afară de trup, *nu știu, Dumnezeu știe* – a fost răpit unul ca acesta până la al treilea cer. Și-l știu pe un astfel de om – fie în trup, fie în afară de trup, *nu știu, Dumnezeu știe* – că a fost răpit în Rai și a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului să le grăiască” (II Cor. 12, 2-4, *Biblia 1988*).

Trecând prin multe primejdii și scăpând numai prin rugăciune, Cuvioșii Serghie, Righin și Theofil ajung, purtați de Dumnezeu, la peștera Sfântului Macarie, de la care află că era de origine romană, nobilă, că fugise în noaptea nunții și fusese adus de Îngerul Rafail să trăiască în sihăstrie în acea pustie, având lângă sine numai doi lei.

Întâlnirea e *revelațională/ împlinitoare* pentru cei trei Părinți, pentru că și Sfântul Macarie avusese aceeași dorință de *a se apropia* de Eden – mai mult, din cele spuse se înțelege că avuseseră aceleași revelații de la Dumnezeu, despre *locul osândiților* și despre *fântâna Drepților* – și astfel cei trei Sfinți Părinți află, dintr-o sursă duhovnicească credibilă pentru ei, a cărei sfințenie o constatau ei înșiși, că nu trebuie să caute să cunoască mai multe în acest sens.

Mai mult, Sfântul Macarie le relatează în amănunt viața sa minunată, și ei se întorc îmbogățiți duhovnicește la mănăstirea lor, având în plus pilda extraordinară a vieții Sfântului Macarie, pe care l-au *descoperit* în pustia cea mai adâncă, precum Părintele Zosima pe Sfânta Maria Egipteanca.

Cele două părți ale hagiografiei, călătoria celor trei Sfinți Părinți și Viața Sfântului Macarie, *nu au sens* una fără alta: a doua o complinește pe prima.

S-a spus însă că această *călătorie la Rai* reprezintă doar o *tipologie literară*, care se regăsește în mai multe texte:

> „între acelea ale Occidentului voi pomeni numai legenda *celor trei sihaștri* care șed într-un schit lângă Eufrat și se iau după râul acesta ca să ajungă în rai. Mai este apoi călătoria celor o sută de călugări din Britania, descrisă de Gottfrid de Viterbo, care, între altele, dau de un palat, asemenea aceluia pe care-l întâlnesc cei trei frați din legenda noastră. Așa, s-ar putea urmări elementele deosebite, care, precum se vede, abia după sec. XI, cel puțin, poate chiar XII, au fost întrunite și alipite de *viața pustnicească* a sfântului Macarie, care se bucura de o reputație deosebită”[9].

Mă îndoiesc că acești presupuși compilatori din secolul al XII-lea ar mai fi arătat vreun interes față de pelerinajul inițial al celor trei Părinți sau și-ar mai fi dat seama de importanța cetății antice Ctisifon, unde se afla mormântul Sfinților trei tineri din Babilon și unde a fost ucis Iulian Apostatul, în bătălia de la Ctisifon dintre perși și romani – apropo, în ediția românească există o eroare, poate de tipar, pentru că se spune că Ctisifon era „departe de Babilon”, în timp ce în ediția latină din PL 73 (col. 416), se spune că era „*nu departe* de Babilon (*non longe* a Babylone)”.

---

[9] M. Gaster, *Studii de folclor comparat*, ediție îngrijită, prefață și note de Petre Florea, Ed. Saeculum I. O., București, 2003, p. 218.

De asemenea, amănuntul *puțului*/ fântânii care „i-a îndreptat” pe Magi ca să se închine lui Hristos face parte dintr-o tradiție creștină primară, amănunt care s-a pierdut și care de asemenea nu ar fi prezentat interes, dacă tot ce doreau presupușii *compilatori* era să creeze o *legendă* prin care *să-i atragă* pe creștini la credință, prin „descrierile fantastice, întâmplările fioroase, lucrurile ciudate și, mai presus de toate, *călătoriile la rai*: vedenia acelei fericiri nespuse, către care năzuie toate inimile, unde credinciosul își așteaptă răsplata trudelor și chinurilor acestei vieți, pe care o petrece adesea ca mucenicii”[10].

Adică totul ar fi doar o *făcătură* menită să-i *ademenească* pe cât mai mulți la credință...

Problema este că, de la Sfântul Pavel încoace, *răpiri la Rai* și *descrieri ale unor viziuni extatice* există în destul de multe hagiografii. Iar, pe de altă parte, atât *dorința* cât și *vedeniile* celor trei Sfinți Părinți sunt reiterate de către Sfântul Macarie, în *a doua parte* a hagiografiei, cea care nu a avut parte de atâtea contestări și care a rămas în *Minei* – amănunte care, în absența primei părți, sunt însă cam neclare.

În ce privește *călătoria la Rai* propriu-zisă, căutând, adică, *Edenul* pe firul celor două fluvii (sau numai pe al unuia dintre ele), nici aceasta nu este *neortodoxă* – și nu are, prin urmare, de ce să fie considerată un simplu *motiv literar fantezist*, fără fundament –, atâta timp cât cărțile ortodoxe susțin că Edenul se află în continuare pe pământ.

Acest lucru îl susține, spre exemplu, pe baza comentariilor patristice, Sfântul Dimitrie al Rostovului, în *Hronograful* său (reeditare la Ed. Pelerinul român, Oradea, 2005, p. 16-18):

---

[10] Idem, p. 215-216.

Frumusețea şi podoaba celui de Dumnezeu sădit Rai, care limbă poate a o povesti, sau ce minte omenească poate a o ajunge? Însă după dumnezeiasca descoperire ce s-a făcut oarecărora sfinți vrednici, se povesteşte din parte cea frumoasă podoabă a Raiului, în Viețile Sfinților. Cel ce va voi, să caute la luna Octombrie în două zile, în viața Sfîntului Andrei cel nebun; şi în luna lui Noiembrie în 19 zile, în viața Sfîntului loasaf împăratul Indiei; şi la luna lui septembrie în 11 zile, în viața cuviosului Eufrosin. La fel şi în Prolog în luna lui Octombrie în 5 zile, în povestirea de vedenia egumenului Cosma şi în luna lui Decembrie în 31 de zile, în Cuvîntul cel pentru o stareță sfîntă postnică, care pe tatăl său în Rai l-a văzut, iar pe maica sa în iad. Şi la altele multe locuri, frumusețea Raiului se istoriseşte.

Sînt unii din tălmăcitorii Sfintei Scripturi, care socotesc, cum că Raiul, în care a fost Adam, acum nu se află, că s-a stricat prin potop, pentru că apele potopului, tot pămîntul şi pe cele mai înalte locuri şi munții i-au acoperit, şi nu numai zidirile şi tot lucrul făcut de mîini omeneşti l-au risipit, ci şi toate cele de Dumnezeu sădite: copaci, păduri, dumbrăvi, saduri, ca pe nişte trestie le-au aşternut pe pămînt, drept aceea şi Raiul pămîntesc, întru carele a fost Adam ca şi celelalte saduri prin apele potopului s-au stricat, care un an întreg tot pămîntul l-au acoperit. Iar cel de după potop se numeşte Rai şi se înțelege simțirilor omeneşti, acela nu se socoteşte a fi pămîntesc, ci oareşcare din cele de Sus, sau în văzduh, sau în Cer, este osebit loc, spre odihna sufletelor celor drepți, care de la Dumnezeu s-a gătit celor ce din viața aceasta se mută, în care şi Sfîntul Apostol Pavel a fost răpit.

Însă Sfinții Părinți cei de demult, precum Irineu, lustin, Atanasie, Epifanie şi alții cu o unire zic pentru Raiul pămîntesc, întru carele a fost Adam, şi acum este întreg şi nestrămutat, că pe Enoh cel drept şi pe Ilie Proorocul care viețuiesc în el (împreună cu dînşii) a păzit Domnul şi pe acel loc de apele potopului, pe care şi pînă acum îl păzeşte întreg. Pentru că de l-ar fi înecat potopul pe Rai, atunci fără de îndoială şi pe Enoh ce era într-însul l-ar fi înecat. Deşi după părerile unora din Neoterici cum că Enoh a fost răpit în văzduh, şi acolo ar fi fost fost ținut pînă la încetarea potopului, deci aşadar în care Rai viețuieşte pînă acum cu trupul Enoh şi împreună cu dînsul şi Ilie? De aici se arată, cum că Raiul de potop nevătămat s-a păzit.

Însă şi pămîntescul Rai, nu fără de sălăşluire întru dînsul a sufletelor sfinților se află. Pentru că şi Sfînta Muceniță Doroteia, după sfîrşitul pătimirii sale, lui Teofil Scolasticul după cum s-a făgăduit i-a trimis daruri din Rai, mere şi flori, simțirilor înțelese, care nu întru alt loc undeva, fără numai în pămîntescul Rai au crescut. Din care şi cel mai înainte pomenit cuviosul Eufrosin trei mere simțitoare preotului le-a dat, care şi mîncate au fost de frați. Deci dar pămîntescul Rai este întreg şi sfinții se sălăşluiesc întru el.

Același lucru îl afirmă și Fericitul Serafim Rose:

„Raiul, așa cum vom vedea, nu este doar ceva ce a existat înainte de cădere; *el există*

> *chiar și acum, fiind vizitat de unii oameni încă trăitori pe pământ* (s. n.). [...]
>
> Raiul nu este doar ceva duhovnicesc ce poate fi zărit acum în vedenie, așa cum l-a zărit Apostolul Pavel [...]; el este și o parte din istoria *pământului*. [...]
>
> Din Viețile Sfinților și Drepților cunoaștem cazuri de fructe adevărate aduse de către cei care au fost înălțați în Rai – de pildă, merele aduse de Sfântul Eufrosin Bucătarul [...] (*Viețile Sfinților*, 11 septembrie). O izbitoare experiere a Raiului se găsește în *Viața* Sfântului Andrei cel nebun pentru Hristos din Constantinopole (sec. IX). [...]
>
> [După căderea Protopărinților,] omul nu mai e în stare nici măcar să vadă Raiul, până nu i se deschid ochii cei duhovnicești și este *înălțat* precum Sfântul Pavel. *Localizarea* prezentă a Raiului, care a rămas neschimbat în firea sa, se află în tărâmul cel de sus, care pare, de asemenea, a corespunde unei efective *înălțări* de pe pământ; într-adevăr, unii Sfinți Părinți afirmă că și înainte de cădere Raiul era într-un loc înalt, fiind *„mai sus decât tot pământul”* [Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*]”[11].

Așa încât *dorința* celor trei Sfinți Părinți poate fi într-un fel justificată. *Eroarea* lor – pentru că la Rai se ajunge numai prin *asceza despătimirii* și nu urmărind (totodată) un itinerar pământesc – a fost de altfel *corectată* de Dumnezeu, care i-a învățat *adevărul* prin întâlnirea lor cu Sfântul Macarie.

---

[11] Ieromonah Serafim Rose, *Cartea Facerii, cartea lumii și omul începuturilor. Perspectiva creștin-ortodoxă*, în românește de Constantin Făgețan, Ed. Sofia, București, 2001, p. 110-113. A se vedea toată pledoaria sa, din cap. *Raiul*, p. 110-126.

De altfel, există și alte exemple în *Viețile Sfinților*, în care protagoniștii își doresc foarte mult un lucru, despre care cred că este *bun* și *duhovnicesc*, și pentru care li se întâmplă chiar, în unele cazuri, *să înconjoare pământul* (lumea cunoscută până la acea dată) sau să facă lungi călătorii pentru a se lămuri.

Un alt motiv de contestare a autenticității *Vieții Sfântului Macarie Romanul*, îl constituie prezența unor animale „fabuloase”[12].

Așa par a fi cele menționate sub aceste nume: „aspide, și...bălauri și ehidne răspundzându-și, și dzâmbri, și vasiliscuri, și alte heri [fiare] neștiute, și onochetavri, și inorogi, și leoparduri”.

În varianta latină, amintită mai sus, sunt: „serpentes innumerabiles et dracones et aspides, sed et basiliscos et viperas et unicornes et bubalos [...] alia quoque bestias mortiferas multos et venenosa animalia, *quorum nomina vel naturam penitus ignoramus* (s. n.)” (PL 73, col. 417).

Adică: „șerpi nenumărați și balauri [șerpi mari] și aspide [năpârci, vipere sau cobre], dar și vasilisci [șopârle] și inorogi [rinoceri] și bizoni [sau antilope: *bubalos* înseamnă și bizoni, dar și antilope] [...] alte multe animale ucigașe și creaturi veninoase, *ale căror nume și natură intimă nu o cunoaștem*”.

Ediția românească vorbește, pe scurt, de *alte fiare neștiute*. Însă, din moment ce monahul/ monahii care povestesc – și care nu erau *experți* în zoologie – recunosc că era vorba de *multe animale exotice* pe care le vedeau pentru prima dată și despre care nu știau mai nimic, credem că ar fi mai firesc să considerăm că toate aceste *denumiri*, dintre care

---

[12] A se vedea: Mihai Moraru, *Studii și texte. II. Vechi legende apocrife*, Ed. Adam, București, 2005, p. 75, n. 9-14.

unele își au într-adevăr originea în mitologie, au fost folosite în lipsa unor *nume științifice* care să le poată fi atribuite.

Aceasta pe de o parte. Iar pe de altă parte, aceste vietăți sunt amintite chiar în *Scriptură* (inclusiv balaurii, inorogii și onochetavrii), unde fie denumesc animale *reale*, fie sunt interpretate *alegoric*, ca semnificându-i mai adesea pe *demoni* (cu excepția *inorogului*, care îl indică pe Hristos în unele profeții mesianice). În acest sens, Sfântul Ieronim, spre exemplu, are un lămuritor comentariu (a se vedea PL 24, col. 163) asupra unora ca acestea, interpretând capitolul 13 de la Isaia, unde se află profeția despre pustiirea Babilonului și locuirea lui numai de fiare, vietăți periculoase sau demoni[13].

Pentru că adesea, în locurile pustii, alături de fiarele sălbatice, se găsesc și demonii. De aceea, Sfântul Ambrozie de Mediolanum îl blesteamă pe demon, trimițându-l „în pustiu, acolo unde sunt șerpi ca și tine”[14].

Așa încât, din punct de vedere ortodox, *denumirile/ numele de animale* amintite în hagiografia noastră nu au de ce *să smintească* pe cineva.

Cel mai *smintitor* aspect, însă, legat de călătoria celor trei Sfinți Părinți, pentru cei care au analizat

---

[13] Is. 13, 21-22: „sed requiescent ibi *bestiae* et replebuntur domus eorum *draconibus* [baluri/ șerpi] et habitabunt ibi *strutiones* [struți] et *pilosi* [țapi sau satiri] saltabunt ibi et respondebunt ibi *ululae* [bufnițe] in aedibus eius et *sirenae* [viespi/ sirene] in delubris voluptatis” (VUL).

LXX spune că *vor dansa*, pe locul unde a fost cetatea, σειρῆνες καὶ δαιμόνια [sirene și demoni] și că ὀνοκένταυροι ἐκεῖ κατοικήσουσιν καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν (onochetavri [măgari-centauri] acolo vor locui și aricii vor face pui în casele lor).

[14] A se vedea: *Rugăciunea de exorcizare* a Sfântului Ambrozie al Milanului, în Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Traduceri patristice*, vol. I, Teologie pentru azi, București, 2009, p. 37, *cf.*

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/.

hagiografia, l-a constituit existența unor pasaje care *se aseamănă* cu altele din *Alexandria* populară, cea plină de „basne”, așa cum o numeau, pe drept cuvânt, Miron Costin și Constantin Cantacuzino. Despre acest lucru vom vorbi mai departe pe larg.

Asemănările cu *Alexandria* populară au fost *denunțate* de către Moses Gaster, care s-a pronunțat în favoarea opiniei că această hagiografie este o compilație *apocrifă*:

> „Dacă ne uităm mai de aproape la această parte din textul nostru, adică la întâmplările celor trei părinți, *recunoaștem îndată izvorul lor* (s. n.).
>
> Descrierea călătoriei lor până ce ajung la sf. Macarie este *absolut identică* cu *călătoria lui Alexandru Machedon* (s. a.) ce a făcut-o prin pustii, ca să ajungă la *rai*, ba se și pomenește chiar stâlpul lui Alexandru.
>
> Aceasta este partea cea mai fantastică din *Alexandria* care circula în Evul Mediu ca o carte deosebită, este partea cea mai atractivă, vorbește despre oameni scunzi de un cot, de jigănii ciudate, de munca lui Adam și a Evei [se referă la cei doi uriași, bărbat și femeie, care apar într-o vedenie, transmutați în unele variante din *Alexandria* populară și interpretați acolo ca fiind Adam și Eva – n. n.] *copiată după aceea a lui Prometheu* (s. n.) etc. [...]
>
> *Viața sfântului Macarie*, pe care o publicăm aici, este și ea una pusă pe *Index*, între cărțile oprite, *chiar afurisite de Biserica Ortodoxă* (s. n.), și tot cam analogă este judecata bolandiștilor, care au publicat-o între *Acta Sanctorum*, numind-o *fabulosa*.

În literatura slavonă se numără [de] asemenea între cărțile apocrife. *Cu atât mai surprinzător este a o regăsi între* Viețile Sfinților, *publicate de Mitropolitul Dosoftei, și nu este singura, ci precum o vom dovedi cu altă ocaziune, conține acel volum de „vieți" încă o sumă de apocrife foarte interesante* (s. n.). [...]

[Mai departe, Gaster oferă o explicație *superficială* faptului că înaltul ierarh moldovean, astăzi canonizat, privind hagiografia *cu ochi duhovnicesc*, nu a văzut nimic necanonic sau apocrif în ea:]

În vremea lui Dosoftei, adică pe la sfârșitul sec. XVII, noțiunea de *cărți apocrife*, prigonite pentru aceea că ar putea să introducă idei eretice contrarii celor dogmatice, se pierduse fără îndoială cu desăvârșire [...]"[15].

Nu știu dacă sau când sau în ce condiții „a fost afurisită de Biserica Ortodoxă" *Viața Sfântului Macarie*, dar e cert, cum spuneam, că a dispărut din *Minei* călătoria celor trei Sfinți Părinți, până la întâlnirea lor cu Sfântul Macarie.

Gaster insinuează însă că Sfântul Dosoftei nu era în stare să facă diferența între un text *curat ortodox* și unul *apocrif/ eretic*.

Dar cum putea să se piardă *noțiunea de cărți eretice* la sfârșitul secolului al XVII-lea, când ne aflam în plină *campanie* de apărare a Ortodoxiei împotriva tentativelor intense și repetate, fie din partea catolicilor, fie a curentelor reformate, de a se infiltra în rândurile românilor ortodocși sau chiar de a converti populația ortodoxă românească, și când,

---

[15] M. Gaster, *Studii de folclor comparat*, op. cit., p. 216-217.

cu puțină vreme în urmă, avusese loc un Sinod panortodox, la Iași (în 1642), împotriva *ereziilor*[16]?

Oare, într-un asemenea climat, să nu fi fost Mitropolitul Dosoftei *atent* la texte conținând „idei eretice contrarii celor dogmatice"?

Mai mult, Gaster susține că Sfântul Dosoftei era atât de mult *lipsit* de discernământ dogmatic, încât a introdus în *Viețile Sfinților* nu unul, ci „o sumă de apocrife", ceea ce constituie o *acuzație* foarte gravă din punct de vedere teologic.

Mihai Moraru se menține cu observațiile în linia lui Gaster:

> „Concepută în mediul greco-iudaic al Alexandriei [Egiptului], probabil în secolele III-IV, hagiografia de față conține o serie întreagă de elemente care-i dovedesc sorgintea.
>
> Cele mai importante dintre acestea sunt elementele comune cu așa-numita versiune *Pseudo-Callisthenes* a romanului lui Alexandru cel Mare, elaborată în același mediu și în aceeași perioadă. [...]
>
> [Comparativ cu alte vieți de Sfinți,] în textul din versiunea Dosoftei găsim o mult mai marcată predilecție pentru fabulos. Versiunile din Minee și din Paterice, în comparație cu versiunea tipărită de Dosoftei, conțin mult mai puține elemente fabuloase"[17].

Însă Dosoftei era un erudit al vremii sale (a încerca acum să-i conturăm *portretul de erudit* ne-ar ocupa foarte mult timp[18]) și „cel mai cunoscător,

---

[16] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Sinodul_de_la_Iași.

[17] Mihai Moraru, *Studii și texte. II*, op. cit., p. 77, 79-80.

[18] Chiar dacă e vorba de informații periferice, se poate consulta: http://ro.wikipedia.org/wiki/Dosoftei_Barilă.

dintre români, al literaturii patristice în întreaga cultură românească veche, până în zorii secolului al XIX-lea”[19].

De aceea, nu vedem cum ar fi putut să-i scape *inserția de erezii* într-un text pe care-l prezenta publicului credincios ca *ortodox* sau cum ar fi putut să manifeste „predilecție pentru fabulos”.

Însă, atât la Moses Gaster, cât și la Mihai Moraru (ca și la mulți alți cercetători, de altfel) există tentația permanentă de a analiza hagiografia ca pe un text *fabricat* dintr-o serie de *motive literare* importate din alte surse (vechi testamentare sau antic-păgâne).

În cazul lui Gaster, e lesne de înțeles că nu crede în autenticitatea hagiografiilor. Iar Moraru percepe „cultul sfinților ca reviviscență a politeismului antic”, care „a avut rolul de a pune în circulație literară o serie de legende locale”[20].

Să revenim, deci, la *asemănările* cu *Alexandria* populară! Ele sunt invocate fără a se proceda la o analiză comparativă clară și convingătoare, presupunându-se anterioritatea unei *variante* a *Alexandriei* populare, care să fi conținut *toate* elementele regăsibile și în hagiografia noastră. O demonstrație în acest sens nu există, cel puțin nu la noi. Nu s-a cercetat, de asemenea, nimic în legătură cu *zona de contact* în care s-ar fi putut realiza interferențele între cele două texte.

Se presupune, așadar, deoarece *Alexandria* este o istorie foarte veche și cu o vastă circulație, din Spania până în Persia, că ar fi logic să i se atribuie rolul de *sursă* față de hagiografia pe care o discutăm.

---

[19] Alexandru Elian, *Mitropolitul Dosoftei și literatura patristică*, în *Bizanțul, Biserica și cultura românească. Studii și articole de istorie*, Ed. Trinitas, Iași, 2003, p. 118.

[20] Mihai Moraru, *Studii și texte. II*, op. cit., p. 57.

Aceste presupuneri, oricât ar părea de logice, nu se întemeiază pe investigații ample și corecte, care să valideze ipotezele.

Ca și în cazul *Vieții Sfinților Varlaam și Ioasaf*, presupusă a fi *plagiat* viața lui Buddha, și aici sunt luate în considerație *asemănări* care pot avea multe explicații.

În primul rând, știm că *Alexandria* populară este un „roman încreștinat”, adică o ficțiune care, îndepărtându-se cu mult de *Istoria* reală a vieții și a războaielor lui Alexandru Macedon, a construit imaginea unui *erou* care s-ar fi lepădat de politeism și ar fi cunoscut pe adevăratul Dumnezeu.

Or, tocmai această *versiune* neautentică și „încreștinată”, care inventează călătorii la Rai și în Infern ale lui Alexandru Macedon, este cea care apelează în mod evident la *surse creștine*, pentru a realiza această conversie a personajului.

Ne întrebăm, prin urmare, dacă nu ar fi mai corect să luăm în discuție o *preluare* și adaptare de pasaje literare în sens invers, din *Viața Sfântului Macarie Romanul* și din alte hagiografii în *Alexandria* populară.

Dacă teoria noastră e corectă, există mai multe elemente în *Viața Sfântului Macarie* care ar fi putut să-i tenteze pe interpolatorii fanteziști ai istoriei lui Alexandru: locurile unde se petrec faptele, respectiv Babilonul, Persia și India, cu rezonanță istorică, legată de războaiele lui Alexandru, descoperirea *stâlpului* lui Alexandru și, în fine, călătoria îndelungată, prin teritorii necunoscute și neobișnuite, a celor trei Sfinți Părinți.

În ceea ce privește *stâlpul lui Alexandru*, care i-a ajutat pe cei trei Sfinți Părinți să se orienteze,

prezența unor astfel de monumente inscripționate era o realitate a lumii antice.

În *Viața Sfântului Macarie*, el nu are un caracter fabulos: era ridicat în amintirea victoriei împotriva perșilor și indica drumul de urmat.

În *Alexandria* populară, în schimb, mesajul de pe stâlpul lui Alexandru este cu totul altul:

> „Eu, Alexandru Machidon și împărat prespe toți împărații, venit-am până aicea. Și mi-au ieșit <înainte> 2 angheli [Îngeri] și mă certară să nu mai merg înainte de aicea. Eu mă întorșu îndărăt la lume. Și cine va vre să margă la raiu, până aice să vină, mai nainte să nu margă, că va peri de focul raiului și herovimii și sărafimii, că este pământ svânt”[21].

Se poate spune că acest mesaj – cu totul neverosimil de a fi fost notat pe *stâlp* de Alexandru – rezumă și interpretează vedenia Sfântului Macarie, reducând la un nivel *elementar* maniera comentariilor patristice la pasajele scripturale conținând *vedenii angelice*.

Același *reducționism* se remarcă și în explicația pe care i-o oferise anterior Evant/ Ivantie lui Alexandru:

> „Este raiul ocolit cu apă și *zidit cu arame și acoperit cu foc*, și-l străjuiesc herovimi și serafimi de foc pre poarta raiului și ziua și noapte”[22].

---

[21] *Cf. Alexandria*, studiu introductiv, ediție și glosar de Florentina Zgraon, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2006, p. 151.

[22] Idem, p. 147. A se vedea și: *Cărți populare*, prefață de Dan Simonescu și I. C. Chițimia, Ed. Albatros, București, 1973, p. 63.

Informația pare să *descindă* tot din *vederea duhovnicească* a Sfântului Macarie.

Să luăm însă la rând și celelalte elemente din *Viața Sfântului Macarie Romanul*, susceptibile de a fi fost *inspirate* din *Alexandria* populară, și să le analizăm.

Am discutat mai sus problema *jigăniilor ciudate* care apar în hagiografie și am ajuns la concluzia că autorul/ autorii au făcut uneori apel la denumiri care pentru noi sunt *mitologice*, pentru a indica ființe/ vietăți pe care nu le mai întâlniseră și pe care nu știau cum să le numească. Am precizat, de asemenea, că unele dintre aceste denumiri se regăsesc și în *Biblie*.

Și tot în *Scriptură* avem și exemplul măgăriței lui Balaam, care a vorbit, pentru a nu considera neapărat un *element de basm* situația *bălaurului* (care denumește un animal de dimensiuni mari[23]) care îl întâmpină și vorbește cu Sfântul Macarie.

În *Alexandria* populară există însă cu mult mai multe exemple de ființe cu adevărat *fantastice*: raci uriași, oameni cu șase/ șapte mâini și șase/ șapte picioare, alți oameni „cu un picior și cu o mână și cu un ochiu și cu o coadă de oaie”, care aveau mărgăritare și pietre scumpe în inimă și în pântece[24] etc, etc.

Există, într-adevăr, în hagiografia noastră, și unele pasaje care menționează teritorii indicate de asemenea și în *Alexandria*. Însă faptul că găsim, în ambele texte, *țara piticilor* și *țara căpcânilor* (între *multe alte* ființe și populații fabuloase, în cazul

---

[23] În latină: „ecce immensum ac terribilem draconem”, *cf.* Pl 73, col. 423.

[24] *Cărți populare*, op. cit., p. 60, 65-66. Sau *Alexandria*, op. cit., p. 136-137, 156-158.

Alexandriei populare), nu demonstrează că hagiografia a impropriat aceste pasaje din istoria *băsnuitoare* a lui Alexandru.

Piticii din *Viața Sfântului Macarie* s-ar părea că denumesc mai degrabă *maimuțe*[25], pentru că *teritoriul* lor mai e numit și „țara moimelor". Iar Dosoftei îi identifică pe *piticii* din *Alexandria*, „cât cotul de mari"[26], nu cu acești *pitici* din hagiografie, ci cu acea populație de oameni scunzi și sălbatici, poate chiar canibali, întâlnită de cei trei Sfinți Părinți mai târziu, cu puțin înainte de a ajunge la peștera Sfântului Macarie, „[dintre care] cei mai mari erau de un cot"[27].

Ceea ce nu înseamnă că Sfântul Dosoftei atribuia *Alexandriei* populare rolul de *izvor* al textului hagiografic, ci doar că a sesizat *interferențe*, pe care nu le-a considerat însă ca alterând autenticitatea *Vieții Sfântului Macarie*.

Iar *căpcânii* din *Viața Sfântului Macarie* nici nu par și nici nu se comportă precum *cătcăunii* din *Alexandria* populară: „oameni cu 2 capete: dinainte ave cap de om și grăie omenește, iar dindărăt ave cap de câne și lătra câ[i]nește"[28].

Despre cei numiți *căpcâni* în ediția românească a *Vieții Sfântului Macarie*, varianta latină amintită spune: „terram Chananaeorum ingressi sumus, qui ab aliis Cynocephali dicuntur [am intrat în țara cananeilor, care de alții sunt numiți *cinocefali*]"[29]. Termenul *cinocefali* denumește fie o populație de

---

[25] A se vedea Mihai Moraru, *Studii și texte. II*, op. cit., p. 75.

[26] *Cărți populare*, op. cit., p. 56.

[27] În latină: „non autem inter illos longiorem praeterquam *unius cubiti* staturam vidimus", *cf.* PL 73, col. 420.

[28] *Alexandria*, op. cit., p. 137. A se vedea și *Cărți populare*, op. cit., p. 60.

[29] PL 73, col. 417.

oameni sălbatici, fie pe *babuinii* despre care se spune că sunt maimuțe cu față de câine. Altfel, *cynocephalus* mai era numit zeul Anubis[30], la egipteni.

Au fost indicate, de asemenea, pasajele în care apar bărbatul uriaș și femeia uriașă, înlănțuiți, ca reprezentând o dovadă certă a *reproducerilor* din *Alexandria* populară. Însă pasajele respective din *Viața Sfântului Macarie* sunt parte dintr-o *vedenie* mai lungă și mai complexă, care trebuie privită în integralitate și înțeleasă în sens duhovnicesc și profetic.

În *Alexandria* populară, sensul spiritual este cu totul degradat: *iezerul mare* cu osândiți (despre care se pomenește și în cazanii sau în alte hagiografii sau cărți ortodoxe, fără a fi neapărat o identitate în detalii) *se transformă* într-unul cu *raci uriași*[31], în timp ce *bărbatul și femeia*[32] sunt considerați a fi „Adam și Eva până la naștere[a] lu[i] Hristos"[33]. Această interpretare e *aberantă* din punct de vedere duhovnicesc.

În *Viața Sfântului Macarie*, simbolismul duhovnicesc al perechii de oameni uriași nu este descoperit, cum nu este descoperit nici al celorlalte vedenii înfricoșătoare, despre care știm numai că se referă la *munca de veci* a păcătoșilor. În mod evident, nu există aici nicio legătură cu Sfinții Protopărinți Adam și Eva, despre care nicio carte ortodoxă nu spune că ar fi suferit vreun *chin aparte* în Iad până la venirea lui Hristos, ci doar că au așteptat „întru cele întunecate și în umbra morții" (Ps. 87, 6) venirea Lui.

---

[30] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Anubis.

[31] A se vedea *Alexandria*, op. cit., p. 137. A se vedea și *Cărți populare*, op. cit., p. 60.

[32] *Cf. Alexandria*, op. cit., p. 138-139.

[33] Idem, p. 139.

În locul *vedeniilor profetice* ale celor trei Sfinți Părinți călători din *Viața Sfântului Macarie*, în *Alexandria* populară povestirea călătoriei *spre* Rai a lui Alexandru continuă prin compilarea unor elemente cu adevărat *mixte*: ortodoxe și apocrife. *Apocrifă* este toată așa-zisa poveste despre *setieni* sau *macaraoniți*[34] – de altfel, secte ale *setienilor* (ale celor care se pretind urmași ai Sfântului Seth) există până în ziua de azi, numai că în zilele noastre se declară *sataniști* fără ocolișuri[35]. De aici s-ar părea că derivă mitul despre *blajini* la români.

Despre acești *setieni* sau „nagomudrii, oameni goli și derepți"[36] se spune că, după căderea oamenilor din Rai, ei locuiesc mai departe „Edemul, ce ziceți voi *Macaraon* [țara fericiților]"[37], fiind urmașii lui Set, care n-a părăsit Raiul. Însă, în același timp, ni se spune că sunt *în afara Raiului*, că ei *mor* și că după moarte se duc „într-alt loc, și mai bun"[38].

Încurcăturile sunt mari și multe în *Alexandria* populară. Ceea ce nu este deloc cazul *Vieții Sfântului Macarie Romanul*.

Copiate după *relatările ortodoxe* sunt, însă, în *Alexandria* populară, descrierile peisajelor paradisiace:

> „Și fu ostrovul nalt, și să suiră mult până ajunseră la nește pomi nalți, cu poamele dulci, și supt pomi fântâni [izvoare] reci și *pren pomi pasări frumoase era și cânta frumos. Unele era*

---

[34] *Cf.* Idem, p. 144-146. A se vedea și *Cărți populare*, op. cit., p. 60-62.

[35] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Temple_of_Set.

[36] *Alexandria*, op. cit., p. 140.

[37] Ibidem.

[38] Idem, p. 145.

albe, altele roșii, alte mohorite [de culoare roșu-închis], *verzi*, alte *pestrițe*. [...]

Și merse spre răsărit 10 zile, și ajunseră la un câmp mare și frumos și cu toate florile frumoase. Și mirosie ca livanul și ca zmirna și tămâia, și era unele albe, altele negre, altele roșii, vinete, mohorite, albastre, galbine ca aurul era. Alexandru căută spre raiu, și văzu raiul 7 mile de pământ. Și era *înalt, mai sus sta de toți munții*"[39].

Mai înainte de toate, reamintim ceea ce scrie în *Cazania* Sfântului Varlaam:

„Raiul iaste zidit de Dumnedzău *sus la răsărit, pre munți înalți* și frumoși [...] Că *Raiul stă mai sus de pământ*, ca o curte împărătească mai sus decât alte case"[40].

Iar celelalte detalii sunt corespunzătoare descrierilor din hagiografii, ca spre exemplu celor din *Viața Sfântului Andrei cel nebun pentru Hristos*, care a fost răpit la Rai:

„preste doao săptămâni am petrecut întru dulceața vederii [...] ca cum eram în Raiu prea frumos [...] Ci m-am văzut pre mine înbrăcat în haină luminoasă, ca când era de fulger țesută, și cunună pre capul mieu, de flori, mare, împletită, și cu brâu înpărătesc eram încins. Și mă bucuram foarte de frumusețea aceia, și mă

---

[39] Idem, p. 140, 149-150. A se vedea și *Cărți populare*, op. cit., p. 60, 63.

[40] Varlaam, *Carte românească de învățătură*, vol. II: Textul, ediție îngrijită și glosar de Stela Toma, prefață și studiu de Dan Zamfirescu, Ed. Roza Vânturilor, București, 2011. p. 256.

minunam cu mintea și cu inima de negrăita frumusețea Raiului lui Dumnezeu, și umblând printr-însul mă veseliiam.

Și era acolo pomi mulți întru carii *pomi înnalți*, vârfurile sale mișcându-le foarte veseliia vederea și mare *bună mireazmă* din ramurile lor eșiia. Și unii din pomii aceia era *înflorind neîncetat, iar alții în chipul aurului înpodobiți, iar alți<i> feluri de roade cu negrăită frumusețe și podoabă* avea. Și nu este cu putință frumusețea pomilor acelora a o asemăna nici cu un pom pământesc, că mâna lui Dumnezeu, iar nu a omului i-au zidit pre ei.

Pasări era în pomii aceia făr' de număr, unile aripi de aur având, iar altele albe ca zăpada, iar altele cu feluri de înpiestriciuni [culori]. Și șădea pre rămurele pomilor Raiului și prea *frumos cânta*, cât de dulceața glasului cântărilor nu mă simțiiam pre sine-m[i]"[41].

Toate aceste exemple (și multe altele, pe care nu dorim acum să le expunem în detaliu) dovedesc *inspirația* celor care au *creat* romanul popular *Alexandria* din izvoare hagiografice și omiletice și ne îndeamnă să credem că nu *Viața Sfântului Macarie Romanul* conține fragmente prelucrate din *Alexandria*, ci mai degrabă lucrurile ar putea sta exact invers. În fine...Mihai Moraru încearcă să aducă noi argumente în favoarea opiniilor emise de Gaster și încetățenite în istoria noastră literară:

„Nu este vorba numai de contaminările între cele două scrieri, evidente la nivelul

---

[41] Cătălina Velculescu, *Nebuni pentru Hristos*, Ed. Paideia, București, 2007, p. 257.

diverselor episoade: stâlpul lui Alexandru, călătoria la iad și la rai, descrierea unor populații și a unor animale fabuloase etc. Este vorba de o corespondență mai profundă, care privește în întregime structura celor două scrieri, și anume de faptul că acest Macarie (Râmleanul) reprezintă, ca personaj, o însumare a trăsăturilor *fericiților gymnosofiști*[42] [yoghini, adepți ai filosofiei digambara[43]] care apar în *Alexandria* (Ivantie împărat). Acest lucru îl arată și numele sfântului, același cu numele generic al *blajinilor* sau *fericiților* (*makarioi*). Îl dovedește apoi situarea peșterii sale în preajma raiului, în acest caz fiind vorba de o reinterpretare în sens creștin a vechiului motiv al *insulelor fericiților* (*makarioi nysoi*, *insulae fortunatae*)" etc[44].

Faptul că numele Sfântului este *Macarie* nu dovedește nicio legătură cu ghimnosofiștii/ gimnosofiștii sau cu motivul literar al *insulei fericiților*. Există mulți sfinți ortodocși cu numele Macarie și alți mulți care au trăit în pustie și care și-au pierdut hainele din cauza vremii îndelungate petrecute în sihăstrie (e și cazul Sfintei Maria Egipteanca) sau care au ales, ca formă de asceză, să nu se mai folosească de haine.

Iar faptul că Sfântul Macarie se nevoiește undeva *aproape de Eden* nu îl privilegiază câtuși de puțin, dovadă fiind ispitirea sa de către diavol, căderea lui în păcat și chiar încercarea *de a fugi* din acel loc. Prin urmare, locul nu este câtuși de puțin *un fel de insulă a fericiților*, ci o pustie cât se poate de aspră și un loc

---

[42] A se vedea: http://it.wikipedia.org/wiki/Gimnosofisti.
[43] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Digambara.
[44] Mihai Moraru, *Studii și texte. II*, op. cit., p. 77-78.

de nevoință la fel de *inospitalier* ca oricare altul, de acest fel, din *Viețile Sfinților*.

Și prin aceasta, relatarea vieții Sfântului Macarie are *un sens profund*, didascalic[45], și *se leagă organic* de călătoria celor trei Părinți, pe care îi învață că *nici locuirea lângă Rai* nu te scapă de păcat și nu te mântuiește, dacă nu există determinare lăuntrică.

Înmiresmarea și *împodobirea ca o biserică* a peșterii în care locuiește Sfântul Macarie se datorează harismelor sale, dobândite prin îndelungata și dureroasa sa asceză – caracteristici care, de altfel, ca și frumusețea și lumina feței *ca de înger* a Sfântului Macarie, sunt văzute numai de către cei trei Sfinți Părinți *înduhovniciți*, care dau o mărturie proprie numai oamenilor de acest fel în hagiografiile noastre.

Podoabele peșterii sunt văzute cu *simțirile lăuntrice, spirituale* ale celor trei Părinți, fiind evident faptul că un om care nu mai avea nici măcar o zdreanță să pună pe el nu ar fi avut cu *să împodobească* peștera în care locuia.

De fapt, locul e *atât de sălbatic*, de *ostil vieții*, încât supraviețuirea Sfântului depinde numai de pronia dumnezeiască, printr-un corb care îl hrănește ca odinioară pe Sfântul Ilie Prorocul. Acolo trăiesc doar leii care vânează în pustie și se întorc seara la peșteră, lângă Sfântul Macarie. Iar când diavolul îl ispitește sub chipul soției sale, Sfântul, crezând iluziei demonice, e foarte preocupat ca aceasta *să nu moară de foame*, semn că locul și împrejurimile sunt

---

[45] Așa cum pe Zosima l-a înțelepțit pilda *convertirii uluitoare* a unei păcătoase notorii sau așa cum pe Sfântul Antonie cel Mare l-a uimit *pilda vieții* unui cizmar oarecare din Alexandria. În toate aceste cazuri, deși este vorba despre *exemple existențiale* care diferă foarte mult între ele, un singur lucru este esențial: voința sau determinarea lăuntrică.

cu totul sălbatice și neprimitoare, chiar dacă se află *în vecinătatea Edenului*. Astfel încât toate aceste ipoteze nu ni se par valide.

Însă *Viața Sfântului Macarie Romanul* nu a rămas neobservată de scriitorii din veacurile care au urmat. Dimitrie Cantemir o amintește în *Divanul* său, într-o înșiruire ierarhizată a tuturor categoriilor de Sfinți (cu exemplificări), pe un foarte onorabil loc *secund* între Sfinții Noului Testament, imediat după exemplul Sfântului Apostol Pavel și *înaintea* multor altor Sfinți bine cunoscuți și mult cinstiți în Biserica Ortodoxă:

> „Lui Macarie Eghipteanul, în pustie, 2 pui de leu îi slujea (caută la *„Prologul a trei Sfinți Sirghie, Righin și Theofil"*, carii prin atâtea multe și cumplite ale părții Răsăritului jigănii atâta loc au îmblat și fără sminteală s-au întors la Ierusalim, meseața [octombrie])"[46].

Chiar dacă memoria l-a înșelat puțin și l-a numit *Macarie Egipteanul* în loc de *Macarie Romanul*, este evident faptul că *Viața Sfântului Macarie*, prezentată de Sfântul Dosoftei, l-a impresionat profund.

Amănuntul în sine, al *confuziei*, dovedește tocmai *asimilarea* Sfântului Macarie Romanul, în conștiința lui Cantemir, cu marii Sfinți nevoitori în pustie. Ceea ce este remarcabil, așadar, este că lui Dimitrie Cantemir *nu i s-a părut nimic suspect* în această hagiografie. Nu a detectat nimic *apocrif* sau în răspăr cu tradiția aghiologică a Bisericii.

---

[46] Dimitrie Cantemir, *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul*, text stabilit, traducerea versiunii grecești, comentarii și glosar de Virgil Cândea, postfață și bibliografie de Alexandru Duțu, Ed. Minerva, București, 1990, p. 86.

Știm foarte bine că el era foarte bine pregătit în domeniul teologic și observăm că amintește tocmai de călătoria celor trei Părinți, „carii prin atâtea multe și cumplite ale părții Răsăritului jigănii atâta loc au îmblat”, fără ca întâmplările sau *jigăniile* să i se pară de domeniul *fanteziei*.

Mai mult, Cantemir îi numește *Sfinți* pe cei trei Părinți, după cum i-a numit și Dosoftei.

Ne-a reținut atenția și un amănunt lingvistic: la un moment dat, Dosoftei îi numește *țânci* pe puii de leu care îl însoțeau pe Sfântul Macarie. Cantemir utilizează și el termenul, cu același sens (*pui de animal*) în *Istoria ieroglifică*: „vulpea prin pomi și prin copăcei găinele și păsăruicele scociorâia, și unele acmu vânatul dobândind, cu coada bârzoiată spre bârlogul *țincilor* săi, cum putea mai tare, să ducea”[47].

Într-adevăr, în *Istoria ieroglifică* nu aflăm un encomion închinat Sfinților, așa cum este cazul celui amintit, în *Divan*, în schimb, după cum am remarcat și în alte contexte, iese în evidență admirația lui pentru *sihaștri* din însuși faptul că autorul creează situații în care avatarul său, Inorogul, adoptă stilul de viață eremitic.

Reamintim pasajele:

Inorogul, în primejdiia ce să află vădzind
și încă câte îl așteaptă socotind,
deodată în simceaoa [pe creasta] a *unui munte*
așé de înalt să sui. /.../

Iară *în vârvul muntelui*

---

[47] Dimitrie Cantemir, *Istoria ieroglifică*, ediție îngrijită de P. P. Panaitescu și I. Verdeș, studiu introductiv de Adriana Babeți, Ed. Minerva, p. 129.

locul în chipul unii poiene
câtva în lung și în lat să lățiia
și să deșchidea,
unde *ape dulci și răci curătoare,*
ierbi și pășuni în fél de fél crescătoare
și pomi cu livedzi de toată poama roditoare
și grădini cu flori în tot chipul de frumoase
și de tot mirosul mângăios purtătoare
era /.../

Inorogul preste toată dzua
supt deasă umbra pomilor aciuându-să
și la un loc neclătit aședzindu-să,
noaptea numai la locurile pășunii ducându-să
și câteodată și la prundiș
din munte în șes coborându-să,
până în dzuă iarăși
la locul aciuârii sale să afla.
Într-acesta chip, Inorogul câtăva vreme
strâmtă și pustnică viață ducând[48].

E mai greu de înțeles cum Inorogul ducea viață „strâmtă și pustnică” și, în același timp, se bucura, „în vârful muntelui”, al unui *munte foarte înalt*, de poieni în care se găseau *„pomi cu livedzi de toată poama roditoare/ și grădini cu flori în tot chipul de frumoase/ și de tot mirosul mângăios purtătoare”*.

Lucrurile au sens doar dacă acceptăm semnificația alegorică a *deschiderii locului* în acest chip paradisiac, Cantemir sugerând, de fapt, că Inorogul ar trăi acolo după modelul Sfinților sihaștri, o viață *pustnicească* și totodată *paradisiacă*. Însă *chinurile nevoințelor* și *desfătările duhovnicești* nu sunt conco-

[48] Idem, p. 201-202.

mitente în experiența isihaștilor (de obicei, deși această concomitență nu e cu totul exclusă) și, mai ales, nu se desfășoară pe același plan. E limpede că Dimitrie Cantemir a ales să *unească*, într-un mod voit paradoxal, cele două *trăsături aghiografice* esențiale, *asceza* cea mai aspră cu *bucuriile extatice* ale vedeniilor dumnezeiești, într-un pasaj cu semnificații *tainice* (ca multe altele din *Istoria ieroglifică*).

Această interpretare este cu atât mai plauzibilă cu cât autorul însuși ne oferă ulterior o nouă descriere, în care peisajul paradisiac se estompează, lăsând să se vadă adevărata *față* a împrejurimilor:

într-un *munte prea înalt și loc prea aspru*
și fără suiș [fără cale de acces] aflându-l, i să părea
că pre o *stâncă înaltă* în simceoa muntelui șeade,
iară *din toate părțile prăpăști,*
hărtoape și păhârnituri graoznice era,
atâta cât căutării amețală aducea[49].

Diferența de *perspectivă* asupra peisajului este dată de diferența dintre *omul duhovnicesc* și cel *lumesc/ teluric*.

Pentru conturarea primei *ipostaze* a Inorogului, cea de *pustnic în sihăstria munților*, Cantemir ar fi putut să facă apel tot la Dosoftei, de la care am reținut și noi, în mod aleatoriu, câteva exemple:

Acesta dintru Svinți
părintele nostru Fostirie,
ca soarele răsărind
despre Răsărite,
au străluminat părțâle Scăpătatului.

---

[49] Idem, p. 249.

Că, suindu-sâ la *un munte nalt*
și *tăcut*,
rugându-sâ curat
și *fără tină* lui Dumnădzău, /…/
să feace de-adevărat luminători[50].
*

Acesta născut,
crescut era
din cetatea cea mare
Nisiva,
și *pustiiasca*
și săhăstreasca viață
îndrăgind,
la naltele vărvuri a munțâlor au sosât
și a pustiei nevoi bărbătească răbdând,
vara pălit,
iarna de răceală și de ger căznit[51].

*

Acesta Svânt Nichita, dorind verguriia [fecioria]
și țânearea [abstinența/ asceza],
să sălășlui în munți
la mijlocul sosând
a tuturor bunătățâlor,
și să hrăni în *cetățâle liniștii*,
și suind d-imbe părți
sosî la cereasca petreacere[52].

---

[50] [Sfântul] Dosoftei, *Viața și petreacerea Svinților*, op. cit., f. 250^{r} – *Viața Sfântului Fostirie*, 5 ianuarie.

[51] Idem, f. 257^{v} – *Viața Sfântului Ierarh Iacov de Nisiva* [Nisibe], 13 ianuare, cel care a făcut „luminânde minuni", după cum spune tot Sfântul Dosoftei.

[52] Idem, f. 431^{r} – *Viața Sfântului Nichita prezviterul și egumenul Michidiei*, 4 mai.

Am preferat reproducerea *poetică* a fragmentelor dosofteiene pentru a observa mai bine că, în preocuparea sa de a scrie *proză poetică*, Cantemir îi urmează lui Dosoftei, deși scriitura lui implică și alte modele. Pentru cea de-a doua *ipostază* a Inorogului, aceea de trăitor *în mijlocul frumuseților edenice*, Cantemir avea, de asemenea, la îndemână hagiografiile care descriu *răpirile la Rai*, despre care am amintit mai sus.

Am adus în discuție toate aceste elemente pentru a înțelege mai bine de ce Cantemir s-a oprit asupra *Vieții Sfântului Macarie Romanul* și de ce aceasta a devenit un reper aghiografic esențial pentru el.

Mergând mai departe pe firul secolelor, reținem cele sesizate de Mihai Moraru: Ion Heliade-Rădulescu mărturisea că a citit *Viața Sfântului Macarie Romanul*, iar Eminescu nu numai că a citit-o, dar a și împrumutat „trăsături ale portretului literar” al Sfântului Macarie „în fabuloasele sale portrete de magi înțelepți”[53].

În privința lui Eminescu, sesizarea sa e importantă, însă privește numai *aspectul evident* al problemei. Adică nu este nimic neobișnuit ca Eminescu să fi creionat portretul unui mag *„bătrân ca lumea”* (*Dumnezeu și om*) – personaj prezent în mai multe poeme: *Strigoii*, *Memento mori*, *În vremi demult trecute*/ *Povestea magului...* –, impresionat fiind și împrumutând *contururi* din înfățișarea Sfântului Macarie.

Ceea ce M. Moraru nu a remarcat însă – și poate fi o adevărată provocare pentru critica literară – este faptul că însuși *portretul Luceafărului*, cea de-a

---

[53] Mihai Moraru, op. cit., p. 80.

doua dintre ipostazele sale metamorfotice, mai precis, împletește *elemente de portret* macariene:

Pe negre vițele-i de păr
Coroana-i arde pare,
Venea plutind în adevăr
Scăldat în foc de soare.

Ne amintim ce spune hagiografia: „Că *veniia adevăr* fericitul Macarie”.

Iar o altă variantă, reprodusă de Gaster și probabil cunoscută lui Eminescu (dacă nu cumva Gaster o avea de la Eminescu), precizează:

> „am nemerit la o peșteră foarte ciudată [minunată], unde lăcuea Sfântul Macarie, *luceafărul cel mare*. [...] iar un miros de mir venè spre noi [...], *văzum un păr albu, luându-l vântul în sus* [...] și văzum *chipul ca de înger* [luminos] al obrazului [al feței]”[54].

Faptul că „văzum un păr albu, luându-l vântul în sus” corespunde *plutirii* din versul eminescian. Iar „chipul ca de înger” a fost *echivalat* de poet cu o metaforă (izvorâtă cam din aceleași *surse*): *„scăldat în foc de soare”*.

Este foarte interesant felul cum Eminescu *a unificat* cele două variante, în privința acestui *portret* consistând dintr-un *complex* de elemente concrete și spirituale, pentru a ajunge la versurile: *„Venea plutind în adevăr/ Scăldat în foc de soare”*.

Nu insistăm acum cu alte comentarii asupra acestui subiect, pentru că ne propunem să revenim în curând cu o analiză integrală a *Luceafărului*, din

---

[54] *Cf.* Moses Gaster, op. cit., p. 226-227.

perspectiva raporturilor sale cu izvoarele literare „vechi”. Problema este mult prea complexă pentru a putea fi epuizată în câteva paragrafe, în afara unui comentariu lămuritor asupra întregului context poematic.

Diortosirea textului[55]

Întru această zi facem pomenirea Preacuviosului Părintelui nostru Macarie Romanul [23 octombrie]

Trei Sfinți Părinți Bătrâni – Serghie, Righin și Teofil – de la Mănăstirea Sfântului Asclepie, din Mesopotamia, adică din țara situată între apele Tigrului și ale Eufratului, se sfătuiră, cu sfătuire bună, să călătorească și să vadă pământul.

Și începându-și ei calea, merseră și vizitară locurile de închinare [ale Ortodoxiei]. Și în mergerea lor, ei au ajuns la puțul de apă care i-a îndreptat pe Magii din Persia ca să se închine Domnului Hristos.

Și ei au ajuns și la Vithleem, în Palestina, și au văzut locul unde Îngerii au cântat: *„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună-voire”.*

[Începe relatarea celor trei Sfinți Părinți:]

Și am mers în mare grabă la Muntele Eleonului, de unde S-a înălțat Domnul Hristos. Și iarăși am mers în Ierusalim. Și timp de 20 de zile noi am cutreierat Locurile Sfinte și Mănăstirile [Palestinei], cerând rugăciune [Părinților de acolo] și binecuvântarea lor. Și pentru toate am slăvit pe Dumnezeu

---

[55] *Diortosirea* textului a fost făcută de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș.

și ne-am însemnat cu semnul Sfintei Cruci, ca unii care n-om mai vedea această lume.

Și ieșind [din Palestina], noi am mers 25 de zile. Și am trecut Tigrul în Persia, și am ajuns în poiana unde Sfântul [Mare Mucenic] Mercurie l-a străpuns pe Iulian Apostatul. Și am intrat în această țară.

Am mers în orașul Ctisifon, la mormântul Sfinților trei Tineri: Anania, Azaria și Misail, [aflat nu] departe de Babilon. Și închinându-ne Sfinților, am slăvit pe Dumnezeu, Cel care ne-a învrednicit a ne închina lor. După care am mâncat și am băut, până ne-am săturat, mulțumindu-I lui Dumnezeu. Și după ce am ieșit din Ctisifon, am mers timp de 24 de zile până în părțile Indiei.

Și aici am aflat o căscioară, înspre apusul cetății. Dar ieșind oamenii Indiei, ne-au gonit din acea casă. Căci ei nu stau în orașe ci împrăștiați.

Și am intrat iarăși într-o casă nelocuită și am rămas acolo pentru două zile. Însă a venit omul cu femeia lui, [stăpânii casei], și în cap, în loc de cununi, ei purtau săgeți ascuțite. Și s-au speriat de noi, gândind că noi suntem *iscoade*. Și au mers la ai lor și veniră [peste noi] cu vreo 40 de oameni.

Și ei intrând în casă ne-au aflat la rugăciune. Și au pus foc casei, iar noi am ieșit afară cu multă frică. Căci nu înțelegeam limba lor ca să le răspundem. Și ei ne-au închis într-o casă strâmtă și acolo am stat pentru 10 zile, fără să mâncăm.

Însă noi am făcut rugăciuni ziua și noaptea, am cântat și L-am slăvit pe Dumnezeu. De aceea, ei au venit cu mulți [de-ai lor] și aflându-ne la rugăciune, îngenuncheați, ne-au luat și ne-au petrecut cu prăjini până ne-au scos din țara lor.

Și am stat nemâncați timp de 70 de zile, după cum numai Dumnezeu știe.

Însă, însemnându-ne în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, noi ne-am apucat de drum. Și am mers multe zile spre Răsărit. Și am ajuns, după 40 de zile, într-un loc cu pomi frumoși și roditori și foarte dulci de mâncat. Și mulțumindu-I lui Dumnezeu și Domnului nostru Iisus Hristos, am mâncat de ne-am săturat din acele poame.

Și de acolo am mers în țara căpcăunilor. Care nu ne-au făcut niciun rău ci numai ne urmăreau. Pe alocuri am întâlnit soțiile și copiii lor, care locuiau sub pietre, ca fiarele în vizuini.

Și iarăși, mergând noi pe drumul spre Răsărit, timp de 100 de zile și mai bine, am ajuns în țara piticilor. Și nu vedem nimic altceva decât pitici. Și piticii au fugit de noi, dacă ne-au văzut. Iar noi am preaslăvit pe Dumnezeu că ne-a izbăvit de dânșii.

Și dacă am ieșit din țara maimuțelor, am ajuns într-un munte înalt, unde nu strălucea nici soarele și pe care nu erau nici copaci și nici verdeață. Și acolo erau numai vietăți veninoase și [se auzeau peste tot] glasurile șuieratului lor. Pentru că auzeam scrâșnirea dinților lor, a aspidelor și a balaurilor și a echidnelor, răspunzând unii altora, și zimbri, și vasiliști și alte fiare [sălbatice] neștiute [de noi], și onochetauri, și inorogi, și leoparzi. Și L-am slăvit pe Dumnezeu că ne-a izbăvit de gurile lor și ne-a întărit pe cale.

Timp de 4 zile am auzit șuieratul zmeilor. Și ne-am astupat urechile pentru ca să putem răbda șuierăturile lor.

Și după ce am trecut muntele [acela], am ajuns la o râpă mare și adâncă, unde nu se vedea nicio urmă de om, pentru că niciun om nu umblase pe acolo. Și am stat 7 zile și am cugetat ce să facem. Și ne-am rugat lui Dumnezeu [în acele zile] ca să ne scoată din râpa aceea.

Și, iată, că a venit o ciută în fața noastră și a mugit de departe! Iar noi ne-am luat după urma ei și am ajuns la alte râpe și primejdii. Și coborând în ele, cu greu am putut să ajungem la loc șes.

Și erau cirezi de cerbi și de ciute [în acea regiune] și am trecut prin acel loc șes fără vreo problemă, printre cirezi de ciute și de țapi/ cerbi.

Însă, neaflând drumul, L-am rugat pe Dumnezeu [pentru asta]. Și am mers mai bine de 70 de zile și am ajuns la un loc șes, plin de pomet cu roadă. Și nu era lumină acolo ci numai negură întunecată. Și am șezut puțin și am plâns și ne-am tânguit, pentru că ni se închiseseră calea și lumina.

Și am plâns noi acolo timp de 7 zile. Și, iată, o porumbiță, a zburat și a stat la loc înalt și a mers înaintea noastră! Iar noi I-am mulțumit lui Dumnezeu și am mers după ea.

Și am ajuns la un monument, la un stâlp de piatră cu cămară și pe el scria, într-un țărcălam: „Acest stâlp a fost ridicat de Alexandru, împăratul macedonenilor, când l-a gonit pe Darius Persul. Cine vrea să se îndrepteze de aici, să o ia la stânga și să urmărească dincotro vin apele. Și cine va umbla, să ia [seama] la sunetele apelor și [așa] va ieși la lumină. Căci la dreapta sunt munți și râpe și iezere mari pline de șerpi".

Și dacă am citit stâlpul lui Alexandru, atunci am dobândit [curaj] în sufletul nostru. Și L-am lăudat pe Dumnezeu, Cel care pretutindeni ne izbăvește, și am luat-o la stânga.

Și dacă am mers timp de 40 de zile, am ajuns la o putoare grea și iute. Și am ajuns *să leșinăm* din cauza acelei putori, fapt pentru care ne-am rugat ca Dumnezeu să ne ia sufletele. Căci ne aflam în multă suferință.

Și a venit, [deodată], un freamăt mare, ca și cum ar fi fost *nechezături* de cai mulți. Și dacă am ieșit de pe acea cale, am văzut înaintea noastră un iezer mare. Și mulțime [de oameni] era muncită [acolo] încât nu se vedea apa din cauza lor. [Căci peste tot se auzeau numai] bocete și vaiete și plângeri cu țipete multe. Pentru că mulțime de oameni era în acel iezer.

Și am auzit [atunci] un glas din ceruri zicând: „Acesta e *locul cel de osândă*! Și aceștia sunt cei care *s-au lepădat de Hristos*”. Și am trecut cu frică mare de acel iezer de osândă.

Și de acolo, în câteva zile, am ajuns unde erau doi munți înalți. Și între dânșii am văzut un uriaș foarte mare, legat cu 8 lanțuri de aramă peste trup, cu 4 pe partea dreaptă și cu 4 pe partea stângă. Și foc mult era sub el și-l ardea. Și țipetele lui se auzeau la 30 de mile.

Și dacă ne-a văzut acel om mare, el a început să bocească și să se închine cu capul la pământ. Și era trupul lui pârjolit, încât nu se vedea niciun pic de păr pe trupul lui. Iar noi, de frică, ne-am acoperit fețele, până ce am trecut [de el]. Însă am umblat timp de 5 zile și tot îi auzeam [glasul].

Și am ajuns la o văgăună, cu apă învolburată, adâncă și mare. Și, la marginea ei, era o femeie mare, cu părul despletit. Și un balaur sta împleticit, încolăcit de la picioarele ei și până la capul ei, peste tot trupul. Și când dorea să grăiască ceva, șarpele o lovea peste gură, și părul ei era până la pământ.

Și alte glasuri nepovestite ieșeau din acea groapă, [de unde se auzeau] gloate multe [de oameni], zicând: „Fie-Ți milă de noi, Fiule al lui Dumnezeu!”. Iar noi, de frică multă, am spus: „Doamne, oprește-ne aici, căci ochii noștri au văzut

taine străine și preaminunate și osânde mari, [încă fiind noi] pe pământ!”.

Și de acolo am văzut ieșind [niște ființe cu miile], care erau ca niște *vrăbii întunecate*. Și în grai omenesc ele strigau: „Iartă-ne, Doamne, iartă-ne, Dumnezeule, căci am greșit mai mult decât toată lumea înaintea Ta”.

Iar noi am făcut rugăciune către Dumnezeu și am zis: „Doamne, spune-ne ce sunt aceste *taine înfricoșătoare* ale Tale, căci ne este frică văzându-le!”. Și deschizându-se înaintea lor pământul, a ieșit un glas [care ne-a spus]: „Nu vă este dat *să știți* acestea! Pentru ca *să vă păziți* [și de acum] înainte”.

Și după ce am trecut, cu [multă] frică, [de] locul [acela], am ajuns într-o câmpie minunată și slăvită. Și acolo erau 4 bărbați, care stăteau, având fețe slăvite și de-ne-povestit și înaintea lor ardeau sulițe ascuțite care străluceau.

Și [am văzut acolo] un foc mare, fără seamăn, și smoală, și iarbă și pucioasă, zmei, ehidne și chelei. Și acei 4 bărbați aveau pe capete cununi de aur cu mărgăritare și țineau în mână toiege de aur. Și dacă i-am văzut, am căzut la pământ și ne-am rugat [lor]: „Miluiți-ne, bărbați cerești! Și să nu se atingă de noi sulițele acelea și focul”.

Și bărbații aceia Sfinți ne-au spus: „Sculați cu pace și să vă păziți calea, fără frică, cea pe care Dumnezeu v-a arătat-o! Căci ele n-au putere asupra voastră. Căci pe acestea noi *le păzim* până în ziua judecății, când va veni Dumnezeu, Stăpânul [tuturor]”.

Și auzind noi acestea de la Sfinții Bărbați [, adică de la Îngerii Domnului], am luat îndrăznire. Și am mers 40 de zile, umblând nemâncați și bând numai apă.

Și, fără de veste, ne-a venit un glas de cântători a gloate multe și miros nepovestit de tămâie și am mirosit miros de mir scump. Iar noi, datorită glasului acelor cântece și de [mirosul] tămâiei, am adormit. Și în somn ni s-au îndulcit buzele. Ni s-au îndulcit ca mierea.

Și când ne-am deșteptat, am văzut o Biserică mare de cristal iar, în mijlocul ei, [era ceva] în chipul unui jertfelnic. Și a ieșit izvor de lapte din jertfelnic, căci ca laptele se vedea. Și bărbați încântători și minunați stăteau împrejurul acelei ape cântând cântări îngerești.

Și dacă i-am văzut, noi ne-am înfricoșat și stăteam uimiți, uluiți. Iar un Sfânt bărbat, [cu chip] frumos, dintre cei care stăteau împrejurul acelui izvor, ne luă în seamă și ne zise: „Acesta este izvorul cel fără de moarte păstrat Drepților!”.

Iar noi ne-am închinat până la pământ și L-am slăvit pe Dumnezeu. Cât și pe acel Sfânt bărbat și pe toți Sfinții aceia, [pe care i-am văzut, în vedenie, în Împărăția lui Dumnezeu].

Și cu multă frică și bucurie am ajuns la alt loc, fără să fi gustat ceva, după cum numai Dumnezeu știe. Însă buzele noastre, de dulceața acelor aburi, trei zile au simțit dulceață.

Și iarăși am venit la un loc, unde era un pârâu mare și am băut din el și ne-am săturat, slăvindu-L pe Dumnezeu. Și era la amiază, [pe timp de] zăduf, și am stat lângă pârâu sfătuindu-ne ce să facem. Și din [acel] pârâu ieșea lumină ce strălumina. Și priveam în cele patru laturi ale lumii și [vedeam] că nu suflă [niciun] vânt din cele de la noi. Ci într-alt chip suflau vânturile acelea.

Iar unghiul dinspre apus al cerului era verde ca prajii. Iar cel al răsăritului ca trestia. Iar cel de la

miazănoapte ca sângele curat. Iar cel de la miazăzi era alb ca omătul.

Și stelele cerului erau mai străluminate și soarele mai fierbinte de 7 ori. Iar copacii erau peste măsură de mari. Și mai deși și mai roditori. Și munții aceia erau mai înalți ca cei de la noi și mai frumoși. Și pământul acela era luminat ca focul și cum e laptele. Și păsările cântau fiecare pe glasul ei. Și noi aveam mai mult de 100 de zile de nemâncare, după cum numai Dumnezeu știe.

Și, fără de veste, veniră la noi gloate [de oameni]. [Mulțime] fără de număr de bărbați, femei și copii. Iar cei mai mari dintre ei erau de un cot. Și alții și mai mici. Și ne-am speriat de ei, când i-am văzut, [fiindu-ne frică] ca nu cumva să ne mănânce.

Și ne gândeam ce să facem. Iar fratele Serghie spuse: „Măi, fraților, să ne zbârlim părul, să ne facem părul vâlvoi și să alergăm asupra lor. Pentru ca ori să ne mănânce, ori să fugă de noi”. Și am făcut așa și ei au fugit, scrâșnind dinții în fața noastră. Și făcând zgomot, ei și-au luat copiii. (Aceștia se luptă cu cocorii).

Și trecând pârâul, noi am mers unde locuiau ei. Și am aflat acolo un fel de legumă ca laptele și ca mierea de dulce. Ea era de un cot și creștea deasupra pământului. Și am mâncat și ne-am săturat din ea și ne-am schimbat la față și am căpătat putere. Și L-am slăvit pe Dumnezeu, Cel care ne hrănește și ne îndreptează pururea întru toate.

Și iarăși am purces pe cale, mai înainte. Și am mers 8 zile neștiind calea. Și ne-am ținut, multe zile, de acea cale neumblată, până am aflat peștera Sfântului Macarie, mergând pe o cărăruie.

Și peștera aceea era ca o Sfântă Biserică, [fiind] îngrijită și împodobită. Atunci, rugându-ne și făcân-

du-ne Sfânta Cruce, ne-am bucurat. Și intrând înăuntru, noi n-am aflat pe nimeni. Și am zis unul către altul: „Această căscioară este a unui om. Să așteptăm aici până în seară ca să vedem [cine vine]”.

Și stând puțin, a apărut un miros de mir foarte minunat în peșteră și ne-a intrat în nări. Și [când] am luat aminte spre răsărit, am văzut în peșteră un bărbat copleșitor. Care nu era cu nimic îmbrăcat, fără numai cu perii săi albi.

Fiindcă Fericitului Macarie îi crescuse părul capului în așa fel de mult că îi acoperea tot trupul. Și venind Sfântul în peșteră, spre noi, ne-a simțit de departe. Și căzând la pământ a început să ne jure și să ne zică: „Dacă sunteți de la Dumnezeu, să îmi spuneți! Iar dacă sunteți de la Satana, să vă duceți de la mine, căci sunt smerit și păcătos!”.

Însă noi am strigat și i-am spus: „Binecuvintează-ne, Sfântule al lui Dumnezeu, căci suntem robii lui Dumnezeu și ne-am lepădat de Satana și de noi [înșine]!”.

Atunci el a venit către noi și întinzându-și mâinile către ceruri, s-a rugat lui Dumnezeu [pentru noi] și ne-a binecuvântat. Și desfăcându-și părul de pe obraz, a vorbit cu noi. Și era părul lui alb ca omătul încât ni se punea pe ochi ceață datorită albimii părului său.

Și [astfel] i-am văzut fața lui! Căci, din cauza multei bătrâneți, nu i se mai vedeau ochii, pentru că sprâncele îi erau lăsate peste ochi. Iar unghiile de la mâini și de la picioare erau de câte un cot. Iar mustața lui, acoperindu-i gura, se pogorâse și se amestecase cu barba, și împreună îi ajungeau până la picioare. Și de aceea, atunci când grăia, ți se părea că grăiește din străfunduri. Iar pielea [de pe trupul lui] era ca țeasta unei broaște.

Și el ne-a întrebat de unde suntem și „de ce-ați venit la mine?”. Iar noi i-am spus toate cele petrecute cu noi și că dorim să ajungem acolo *unde odihnește Cerul*.

Și el ne-a spus: „Fiii mei, nu poate un muritor, un om îmbrăcat cu trup, să intre mai înăuntru și să cerceteze minunile lui Dumnezeu și puterea Lui. Căci eu, păcătosul, mult m-am silit și m-am străduit să fac acest lucru.

Și într-o noapte, [într-o vedenie dumnezeiască], Dumnezeu mi-a spus, zicându-mi: „Nu te încumeta să ispitești pe Ziditorul tău! Căci nu vei putea să treci mai înainte de acest loc”. Iar eu am zis: „De ce, Doamne?”. Și mi-a spus: „20 de mile [distanță] de aici este peretele de fier, mai înăuntru este alt perete, de aramă, și înăuntrul aceluia este Raiul, spre răsărit, acolo unde odihnește Cerul și din afară de Rai a pus Dumnezeu Heruvimii și sabia cea de foc ce se învârte, pentru ca să păzească Pomul vieții. Și sunt acolo oarecare [Îngeri, care] de la picioare până la buric și la piept [au conformația] ca de lei. Capul de zmeu. Mâinile de cristal. Și săbii de foc țin în mână, pentru ca să păzească zidurile. Pentru ca să nu îndrăznească nimeni să treacă mai departe. De aceea sunt acolo acele Puteri înfricoșătoare”.

(Căci Îngerii cei virtuoși în afară de Cer stau.) Iar dacă am auzit acestea de la Înger, n-am mai cutezat să intru mai înăuntru”.

Iar noi, dacă am auzit acestea de la Sfântul Macarie, ne-am înfricoșat cu frică mare. Și am mărit pe Sfântul Macarie, și căzând la pământ L-am slăvit pe Dumnezeu. Căci ne-a spus toate aceste minuni ale lui Dumnezeu [cu el].

Și era de acum seară. Și el ne-a zis: „Fiii mei, dați-vă în lături puțin, căci am aici *doi fii*, care vin

din seară în seară, și mă tem ca nu cumva văzându-vă pe voi străini, să vă vatăme!”. Iar noi gândeam că e vorba despre *oameni*.

Și cum ne-am dat în lături, [am văzut] *doi lei groaznici* venind repede din pustie și care au căzut la picioarele lui. Și ei, răgind, i s-au închinat.

Însă noi, de frică, am căzut jos. Dar el, punându-și mâinile peste ei, le zise: „Fiii mei cei buni, acești oameni au venit la noi iar voi nu trebuie să le faceți [vreo] strâmbătate, căci ei sunt *robii lui Dumnezeu*!”. Și ne-a chemat Sfântul Macarie: „Veniți, fraților, la noi, nu vă temeți! Și vom face [împreună] Vecernia”.

Și am mers la Sfinția sa și au venit leii de ne-au întâmpinat. Și ei ne lingeau pe la picioare și pe cap. Și, ca niște oameni cuvântători, ei își îngenuncheau picioarele, și ni se închinau. Iar noi preaslăveam pe Dumnezeu, Cel care i-a îmblânzit față de noi. Și am făcut Vecernia. Și am stat toată noaptea [acolo]. Și a doua zi i-am zis Sfântului Macarie: „Spune-ne, Cinstite Părinte, cum ai venit aici?”.

Și el ne-a spus: „Fraților, plecați auzul și ascultați cuvintele gurii mele, pentru ca să înțelegeți rânduiala mea și cum de am venit aici!

Eu, smeritul, am fost fiul lui Ioan, senator din Roma. Și [părinții] mei m-au însurat fără voia mea. Și, făcându-se nunta, când s-a făcut seară și au dorit să mă închidă în casă pentru ca să mă împreunez cu mireasa mea, jucând la nuntă, m-am făcut că am ceva trabă afară și, ieșind, m-am ascuns la o femeie săracă și sărmană. Și acolo am stat ascuns timp de 7 zile. Dumnezeu să o pomenească! Căci ea mi-a adus veștile în aceste 7 zile [dinspre părinții mei și mireasa mea]. Căci zilele nunții mele s-au făcut

[acasă la mine] cu bocete. Și m-au căutat dar nu m-au găsit.

Iar eu, după cele 7 zile, m-am sculat noaptea, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu și acelei femei sărace. Și am ieșit la drumul cel mare.

Iar Iubitorul de oameni și milostivul Dumnezeu, care vrea pe toți să îi mântuiască, l-a trimis pe Rafail, Îngerul Său, în chipul unui moșneag, pe care l-am aflat șezând lângă drum. Și i-am zis: „Unde mergi, Părinte?”. Și el mi-a zis: „Unde ți-e gândul tău, acolo mă duc și eu!”. Iar eu i-am zis: „Dumneata, Părinte, îndreptează-mă pe calea vieții!”. Și am mers cu el. Și am trecut prin orașe și am călătorit tot drumul, ca să nu spun mai mult, și în trei ani am ajuns aici.

Însă înainte să ajungem, am stat și am dormit. Și când m-am deșteptat, nu l-am mai găsit lângă mine. Și am început să plâng și să mă vaiet. Însă el îndată mi s-a arătat și mi-a zis: „Eu sunt Rafail Arhanghelul, cel care te-am adus încoace în chip de moșneag adâncit în zile. De aceea, să-ți lași toată voia ta cea rea și să nu te temi, ci să Îl slăvești pe Dumnezeu că te-a adus aici. Iată, ai trecut de la întuneric la lumină și ai văzut [lucrurile cele] minunate ale lui Dumnezeu și osânda păcătoșilor! Cât și izvorul cel fără de moarte”.

Și zicând acestea, Îngerul Domnului, Rafail, s-a făcut nevăzut și îndată am mers mai departe. Și am întâlnit o asină sălbatică păscând. Și am jurat-o pe ea, zicând: „Dacă ai pe Dumnezeu, Cel care te-a zidit, arată-mi un locaș omenesc!”. Și ea, îndată, a stat de m-am apropiat. Și a mers înaintea mea și m-am dus [după ea timp] de două zile. Și am întâlnit un cerb mare. Iar asina sălbatică s-a întors. Și cerbul m-a condus [timp de] 3 zile.

Și iarăși am întâlnit un balaur și cerbul s-a întors. Iar eu, de frică, am început să-l jur pe balaur pentru ca să nu îmi facă rău.

Însă balaurul s-a sculat [și a stat] pe coada lui și și-a deschis gura și a grăit ca un om, zicând: „Bine ai venit, robule al lui Dumnezeu Macarie, căci sunt 12 ani de când te așeaptă muntele acesta! Și, iată, ți-am gătit și casă de locuit, [care] a fost poruncită de Rafail, Arhanghelul. Încă și chipul tău mi-a zugrăvit și graiul și iată că astăzi te văd. Căci sunt 8 zile de cânt te aștept și n-am mers nici să mănânc și nici să beau. Și astă seară am văzut un om șezând pe un nor luminat și îmi spuse, zicând: „Scoală, Anail, de întâmpină pe robul lui Dumnezeu Macarie! Și umblă ca să îți vezi locul!”. Și el m-a dus până la ușa acestei peșteri.

Și dacă am intrat înăuntru, am aflat o leoaică moartă și pe puii ei, amândoi, scâncind, pentru că nu aveau [lapte] să sugă. Și i-am luat și i-am hrănit cu mugur, ca pe copiii mei adevărați. Iar pe maica lor am îngropat-o afară, în pământ”.

Iar noi, auzind acestea, L-am slăvit pe Dumnezeu. Și pe când noi vorbeam, iată că a venit un corb și a pus în mijlocul nostru o pâine și jumătate pe care le avea în gură. Le-a pus înaintea noastră și a plecat.

Iar Bătrânul ne-a spus: „Să cunoașteți că nu ne-a părăsit Dumnezeu, căci ne-a trimis hrană! Și vouă și mie, pentru ca să ne îndulcim. Căci, iată, de mulți ani m-a hrănit această pasăre, însă, în toate zilele, am primit numai o jumătate de pâine. Însă astăzi ne-a adus pâine pentru noi toți. De aceea, mai întâi să mâncăm, apoi vom vorbi și despre păcatele mele”.

Și după ce mâncarăm, am făcut mulțumire, și el a început să zică către noi: „Dacă am împlinit aici 12

ani, am ieșit la ceasul al 7-lea și ședeam cu acești pui. Însă Satana a început să mă ispitească”. (Întotdeauna, tot omul, să-și facă Sfânta Cruce, [ca să scape de ispitele lui]).

„Căutai și văzui un văl de mătase scump, femeiesc, căzut pe jos înaintea mea. Iar eu, nenorocitul, am fost uimit și nu mi-am făcut cruce și l-am luat de l-am băgat înăuntru [în peșteră]. Și cugetam ce putea fi, de unde s-a rătăcit acest lucru prin aceste locuri.

A doua zi, când am ieșit, am aflat o cizmă frumoasă, femeiască. Am luat-o și pe aceea și am pus-o lângă văl și iarăși, ca și mai înainte, am fost uimit [de lucrul găsit] și nu mi-am făcut Sfânta Cruce.

A treia zi însă, la ziuă, dimineața, am ieșit ca să mă închin lui Dumnezeu. Și iarăși nu mi-am făcut Sfânta Cruce peste față, ca să fiu ferit de fărădelegea și de păcatul meu, și iarăși am văzut urzeala vrăjmașului. Adică o nevastă stătea deasupra unei pietre, îmbrăcată cu haină de aur foarte scumpă, neprețuită. Iar frumusețea ei era fără sațiu. Iar eu am zis către ea: „De unde te-ai nimerit aici?”. Iar ea plângea cu jale, că m-a făcut să îi plâng și eu de milă.

Iar ea mi-a răspuns cu sărmane bocete: „Eu, nemernica de mine, sunt nevasta lui Macarie, fată de senator roman, pe care părinții m-au logodit cu de-a sila cu el, fără voia mea, netrebuindu-mi a mă mărita. Și, scăpând eu de la joc și de patul cel de nuntă, am fugit luând drumul cel mare. Și necunoscând drumul, am trecut prin munți și pustii și iată că am nimerit aici, neștiind unde mă duc”.

Iar eu, ticălosul, fiind încă uimit [de ce vedeam și auzeam], am crezut ceea ce ea a spus. Iar ea, cu

meșteșug, măgulea bietul meu suflet, și eu nu pricepeam, fiind îngreunat de păcatele mele.

Și am luat-o de mână și am dus-o în peșteră. Și jelind-o că îi este foame, i-am dat să mănânce din acest mugur, pentru ca să nu moară. Iar lacrimile ei nu se mai opreau.

Și aveam sufletul pierdut pentru dânsa. Și uitasem cu totul [de asceza mea], nefăcându-mi cruce. Și când s-a făcut seară, m-am rugat visător și cu urât [în suflet] mi-am făcut slujba lui Hristos, Vecernia. Și m-am culcat ca să mă odihnesc.

Iar eu, ca un nenorocit, dacă am adormit, ea îndată a venit lângă mine. Și m-a deschis la haina cea veche și mi-a băgat mâna [înăuntru] și mi-a pipăit tot trupul. Iar eu eram în somnul meu cu totul îngreuiat.

Și eu, nenorocitul, care nu mai poftisem nici urmă de păcat trupesc, m-am uimit cu gândul [atunci] și m-am îndrăgostit de ea. Și am luat-o ca să mă culc cu ea. Și când era să fac păcatul, îndată s-a făcut nevăzută. Și m-am aflat doar pe mine, nenorocitul, zăcând cu fața în jos, pe pământ, [trezindu-mă] ca dintr-un somn greu.

Și dacă m-am trezit din înșelăciunea Satanei, mi-am venit în fire. Și mi-am gândit greșeala și am aflat că-i mare și foarte mare. Și ieșind eu din chilie, am plâns cu amar.

Iar leii aceștia nu au mai venit 8 zile la mâna mea și nu mă mai ascultau, cunoscând [în mine] păcatul meu.

Iar eu, nenorocitul, privind leii de departe, mă rugam lui Dumnezeu ca să îmi ierte această greșeală. Iar Iubitorul de oameni Dumnezeu n-a trecut [cu vederea] rugăciunea mea, și mi-a trimis din nou leii. Și socoteam să mă mut în altă parte, ca nu cumva să

mă înșel din nou și [astfel] să fiu lepădat de la fața Domnului.

Și m-am sculat și am ieșit din peștera aceasta. Și dacă am mers cale de două zile, Îngerul Domnului mi-a stat înainte și mi-a zis: „Unde te duci, Macarie?”. Și eu am zis: „Mă duc ca să fug de la fața păcatelor mele”. Și Îngerul mi-a zis: „O ispită nu putuși să suferi. Întoarce-te la chilia ta!”. Și i-am zis: „Cine ești tu, Doamne?”. Și el a zis: „Eu sunt Rafail, cel care ți-am îndreptat calea încoace!”. Și dacă îmi spuse asta, s-a făcut nevăzut de la mine.

Și întorcându-mă la chilia aceasta, am îngenuncheat înaintea lui Dumnezeu 40 de zile și 40 de nopți și am stat nemâncat. Și dacă m-am sculat [de jos], am văzut în peștera aceasta lumini în cele 4 unghiuri ale casei. Și pe un Bărbat îmbrăcat în porfiră. Și avea cunună de aur pe capul Lui, cu pietre scumpe. Și cânta cântec preaslăvit și ceresc. Și glasul Lui era ca de popor mare cântând. Și dacă s-a terminat cântecul, [îndată] s-a făcut mireasmă foarte bună. Și îndată s-a făcut nevăzut Acela pe care Îl văzusem.

Și îndată intră un nor de foc în peșteră și a cuprins acea lumină nepovestită din casă. Și norul înălțându-se, s-au făcut tunete, fulgere și cutremure. Și copacii și munții și pietrele și păsările cerului strigau cu glasuri mari și ziceau:

Агїос агїос агїос єі кѵріє.

Adică:

Ст҃ъ ст҃ъ ст҃ъ єси гн҃и.

[Cuvinte care], pe românește, înseamnă: „Sfânt, Sfânt, Sfânt ești, Doamne!”.

Și m-am speriat, fiii mei! Și am fost mut timp de 70 de zile. Și leii aceștia erau doborâți la pământ.

Și am cunoscut, fiii mei, că a fost Domnul Iisus Hristos, cu nori și cu foc, [Care] a intrat în peștera aceasta. Și El a sfințit-o. Și de atunci, fiii mei, m-am rugat *să mor* mai degrabă decât *să fiu viu*. Pentru că am cunoscut că omul e *o nimica*. Și m-am speriat, mirându-mă și nepricepându-mă cum de m-am învrednicit să văd minuni ca acestea. Și de atunci au trecut 70 de ani și mai bine. Căci atunci avea 48 de ani.

Iată, acestea sunt [faptele mele], cele pe care le-ați auzit, fraților! Să mă iertați pentru Dumnezeu! Și de veți putea și veți suferi, rămâneți aici! Iar dacă nu, Dumnezeu să vă îndrepteze într-acolo de unde ați venit!”.

Iar noi, niște păcătoși, dacă am auzit unele ca acestea, L-am slăvit pe Dumnezeu. Și au venit amândoi leii din pustie. Și punându-și Sfântul mâinile peste ei, i-a binecuvântat, și ei au căzut și s-au închinat Sfântului Macarie. Și spuse către noi Sfântul Macarie: „Puneți și voi mâinile peste capetele lor!”. Iar noi, cu frică multă, am făcut ascultare. Și i-am zis: „Dă-ne binecuvântare, Cinstite Părinte, ca să ne ducem în lume și să povestim despre tine și despre sfânta ta petrecere și să le vestim în toate Bisericile și Mănăstirile! Și la Ierusalim, la Preacuviosul Episcop”.

Și el a făcut rugăciune mare către Dumnezeu pentru noi. Și ne-a spus: „Mântuiți-vă cu pace, fiii mei sufletești, rugându-vă pentru noi!”.

Și leii ne-au petrecut [timp de] 3 zile. Acolo ne-au sărutat urmele picioarelor și s-au întors la Sfântul. Iar noi am călătorit spre lume câteva zile și am ajuns la pârâu. Și adormind puțin, noi am fost apucați de

Dumnezeieștii Îngeri și am fost puși în Ierusalim. Și când ne-am deșteptat și ne-am văzut [aici], ne-am minunat de calea [pe care am stăbătut-o] și de cât de înfricoșător am parcurs-o, ca prin vis, și am preaslăvit pe milostivul Dumnezeu.

Și, pe scurt, făcând rugăciune pe la toate Sfintele Locuri [de la Ierusalim], ne-am întors în Mănăstirea noastră și am povestit monahilor toate câte am văzut și am trăit. Iar [pe cele referitoare la] Sfântul Macarie pe toate le-am spus. Ca [fiecare] auzind despre Sfinția sa, să preaslăvească pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Căruia I se cuvine slava și puterea în veci de veci. Amin!

Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș